

8040

Bibl. Jag.

IV

8040

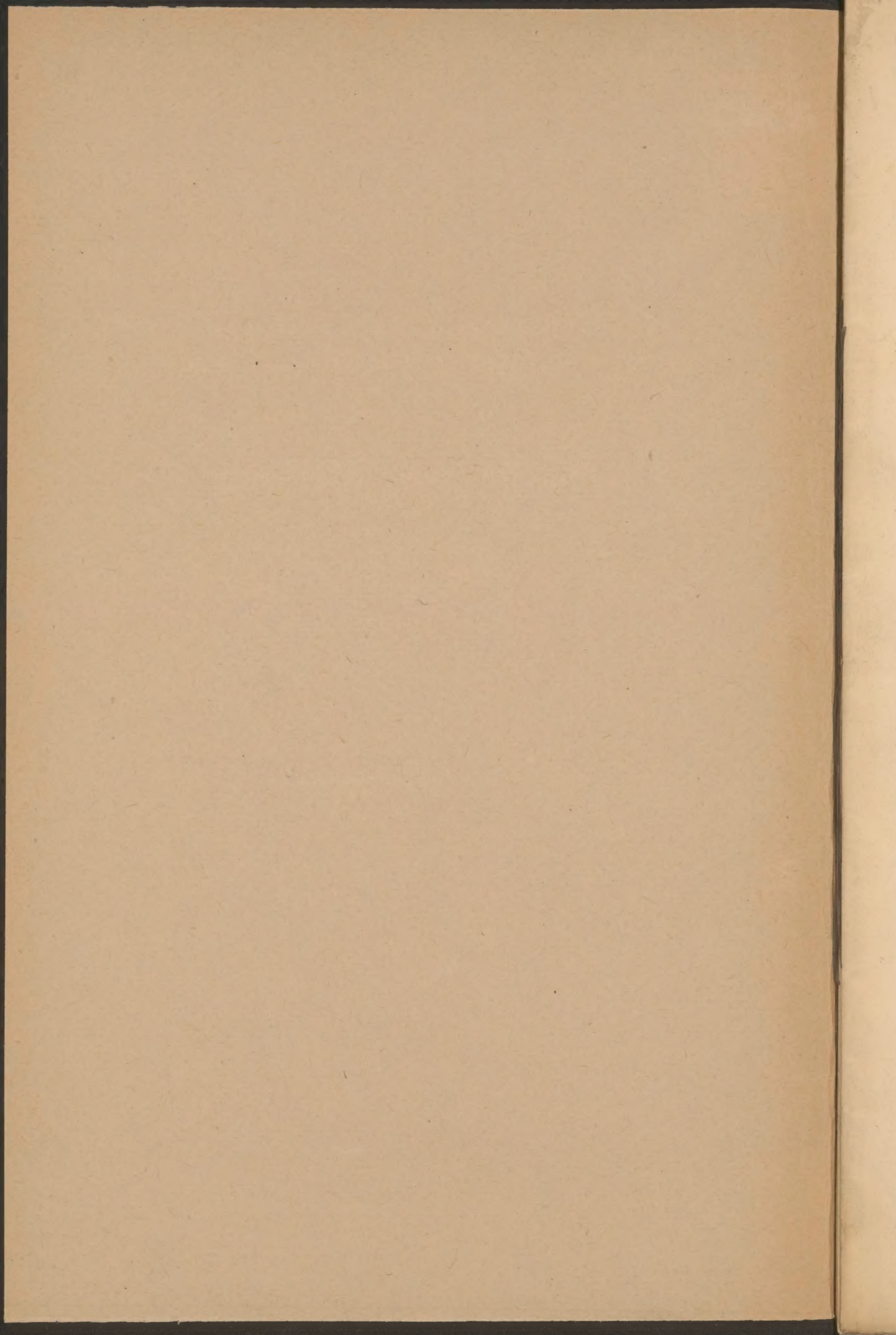
IV

8040

Kopia Kodeksu Szikowskiego z nr. 1501.
Zawierającego statuty Kazimierza Wielkiego.

Autograf Franciszka Piekorzyńskiego.

(1)

Item proczyna saxe re.
gesto na statutu y na
miejscowe ukladu przez
stawieczonogo pana
a pana Kazymirza s
bozey łasky króla pol.
słowego wstawione, kto.
re prozmińd wlychych
miejscach sta wpisane.

Item pater przykazanija kroljewsze
kogo listu I

Item pater statutu wstawionego przez
rzęw samokij na odpor słu wyszczem
prawu listu I

Item pater statutu przyzwoljenia
o drzewozaprzęznij listu II

Item pater statutu o ranach szaplana
albo szawyczonego korda listu III

(2)

Item pater statutu gdy by pan cheriot
kupijce drzewozaprzęznij listu III.

Item pater statutu gdy kto karkuje ipn.
terdychem listu III.

Item pater statutu o drzewozaprzęznach
ogrodnych listu III.

Item pater statutu o kupioncy drze.
szaprzęznij listu III.

Item pater statutu przyzwoljenia o
o drzewozaprzęznach listu III.

Item pater statutu o twarłosciach litych
wstaw listu III.

Item pater statutu o drzewozaprzęznijce sa.
stawioncy listu III.

Item pater statutu o rozjętocy gra.
mijem listu V.

Item pater statutu, iż kardy nam pod.
stany na stacz pod swat chorągwyja listu V.

Item patrz statutu, iż wójmny ma być
dan za rapłać dłużniostwoj listu **V.**

Item patrz statutu o objęciachowanu
wójmny saptwego listu **VI.**

Item patrz statutu o pjęciachowu
wzrostu listu **VI.**

Item patrz statutu, iż szolthyski ma
yć na wojnat pęchacz listu **VI.**

(3)

Item patrz statutu, iż duchowny ma
yć na wojnat pęchacz cy, ktorzy toż
mająć wyćręznat, listu **VI.**

Item patrz statutu o podpolitychem rze
czniści listu **VI.**

Item patrz statutu o saptwego rozgo
obryćni w prawie listu **VI.**

Item patrz statutu, iż w kordem po
wycerze ma być saptwa, listu **VI.**

Item patrz statutu, iż w kordem po
wycerze ma być saptwa w kordem wo
zewady, listu **VIII.**

Item patrz statutu, ktorzy godziły
ma być saptwa, listu **VIII.**

Item patrz statutu o rozgłoszeni
wzrostu listu **VIII.**

Item patrz statutu o wyuczerzeniu
wzrostu listu **VIII.**

Item patrz statutu, goby albo ma sapt
stacy, listu **IX.**

Item patrz statutu, iako służebny
ma powacz, listu **IX.**

Item patrz statutu, powamie takor
saptwa ma saptwa, listu **IX.**

Item patrz statutu, iż saptwa saptwa
wey ma powacz kaloba na saptwa
listu **IX.**

(4)

Item patrz statutu, iż służebny kwo
lyć saptwa ma powacz, listu **X.**

Item pater statutu, iż myśli niema
choćbych zbroyat przed sobą, listu *X.*

Item pater statutu, iż kłj podług
kaszubij ma czerpięć, listu *X.*

Item pater statutu, iż sadzają przed
słuzebniyma ma powość, listu *XI.*

Item pater statutu, iż słomę prawo
dłi radny niema być powość, listu *XI.*

Item pater statutu, gdy kto odpiera
ktem, ac by był wstronach dotychczas,
listu *XI.*

Item pater statutu o dręcechowanij
dow woli, listu *XII.*

Item pater statutu o wyrocz, skoro rze.
~~scrona~~ jeszcze szjednadziejescija, listu *XII.*

Item pater statutu o dręcechowanij
kijemijom, listu *XIII.*

Item pater statutu, iż powość ma pow.
wac saspierera, listu *XIII.*

Item pater statutu o ~~dręcechowanij~~ zastawie dręce,
dręcy albo czego innego, listu *XIII.*

Item pater statutu o dręcechowanij
gwaltu, listu *XIII.*

Item pater statutu, gdy miejscowi
dal by swino na bog, listu *XIII.*

(5).

Item pater statutu o doszwjarszeny
skwey szjarcheshnosci, listu *XIII.*

Item pater statutu o kłobryjstwo
przed albo mijadu, listu *XV.*

Item pater statutu o doszwjarszeny
ran kłubnych, listu *XV.*

Item pater statutu o doszwjarszeny
szwyadlow na słuzebniyma, listu *XV.*

Item pater statutu o doszwjarszeny
now, gdy kto dogo wracy wzawość, listu
listu *XV.*

Item pater statutu, iż słjathy more sz.
wywotkijer ac by naten czas jnoscych

niebyło, liśćmi XVI.
Tem pater statui, iż przynajmniej
niegdą może się zdarzyć, liśćmi XVI.
Tem pater statui, iż dawniej w boczach
był w boczach miejskiej, liśćmi XVII.
Tem pater statui o dawniejszym ode,
dwa liści, liśćmi XVII.
Tem pater statui o dawniejszym o proci.
rozkonego, jego przynajmniej, liśćmi XVII.
Tem pater statui o dawniejszym o proci.
dawał się odrywać, liśćmi XVIII.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej,
co albo innego kłosa, liśćmi XVIII.
Tem pater statui o przynajmniej rzecz.

(6)

nym przynajmniej, liśćmi XVIII.
Tem pater statui, iż przynajmniej kolor.
nie w swojej mocy, liśćmi XIX.
Tem pater statui o swojej wspaniałości.
nem we wszy, liśćmi XIX.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej.
swoich których, liśćmi XX.
Tem pater statui, gdy przynajmniej przynajmniej
nie przynajmniej, który jego przynajmniej ma
możę, liśćmi XX.
Tem pater statui, iż przynajmniej przynajmniej
kolor przynajmniej ma możę, liśćmi XX.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej
szolijm przynajmniej przynajmniej, liśćmi XX.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej
przynajmniej, liśćmi XX.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej
niedawny przynajmniej przynajmniej, liśćmi XX.
Tem pater statui, gdy przynajmniej przynajmniej
czy przynajmniej, liśćmi XXI.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej
reż przynajmniej przynajmniej, liśćmi XXI.
Tem pater statui o przynajmniej przynajmniej
przynajmniej, liśćmi XXI.

Them fater statutu o kalýccyju nýecky.
(7)

zey maczyerze, lystu XXII.

Them fater statutu o chyeplem slyach..
czyer, lystu XXII.

Them fater statutu o ploczye szlúce..
bryczem albo wornego, lystu XXII.

Them fater statutu o spacyenýe rbo..
za fater bydo, lystu XXII.

Them fater statutu, gdye komu dardcaj
wynat, tham ma slaw, lystu XXII.

Them fater statutu, iz porosca ma bier
vgnym spalyon, lystu XXIII.

Them fater statutu o porýwýlýccyju stra..
ccowem, lystu XXIII.

Them fater statutu o chyeplem konye..
czyu, lystu XXIII.

Them fater statutu, iz szýroly nýema..
yof slawosczy, lystu XXIII.

Them fater statutu, iz cryshý celowyer..
a nýenaganyoný ma szafu wlyer, lystu XXIII.

Them fater statutu, iz nýkth crycyj, ly..
sthu XXIII.

Them fater statutu, gdy logo wkaroszy
fyer, lystu XXV.

Them fater statutu, gdy albo karoszy
(8)

sznýeckaf czaśm szwady, lystu XXV.

Them fater statutu, gdy facyr do wazy
kazyer owore nýefirkyfacyj, lystu XXV.

Them fater statutu o ýgranyu. szobker
albo ýnszej ýgrý, lystu XXV.

Them fater statutu, iz koster nýemajor
ýgraoz o karlad, lystu XXV.

Them fater statutu, iz isolac na waj..
nat, szobdy nýedzyfacy oný mewsky stoj,
lystu XXVI.

Them fater statutu, iz szyalw szýecký
nýemajor nýeck z aýcem szwým, ly..
sthu XXVII.

o Them fater statutu o szýeckym szwady..
czyer albo o nýenaganyoný, lystu XXIII.

Item patrz statutu o lychwicy rydowca „
nycy, listu XXVII.

Item patrz statutu, gdy albo wyroby
drzewo wciadem lyczce, listu XXVII.

Item patrz statutu o slyachowicy zbye „
gley, czo lychwicy, listu XXVII.

Item patrz statutu, ktorzy kradnaf zbo „
ze napolyu, listu XXVIII.

Item patrz statutu o lachaniu albo o
sromowaniu, listu XXVIII.

Item patrz statutu o panach ryccer „
slych albo o slyachowicy, listu XXVIII.

Item patrz statutu, gdy albo wrony
luchwicy albo wlycy, listu XXIX.

(9)

Item patrz statutu y sadzicy niema „
dacz sromicy powoda, listu XXXV.

Item patrz statutu, iz pan niema cho „
slycy zaschibniykiem do sandu, listu
XXXV.

Item patrz statutu, gdy albo sord albo
mijec wzadrye wlymicy, listu XXXV.

Item patrz statutu, albo ma dacz slyce „
bnyka, listu XXXVI.

Item patrz statutu o powanym niema „
slycem, listu XXXVI.

Item patrz statutu o slyedowicy kach „
wyoncy y o ycy dawowscy, listu XXXVI.

Item patrz statutu o wyotocy wolow
albo kony kwaltem, listu XXXVII.

Item patrz statutu o rzecy wzbecne „
gdy by slye kaszya albo wrocyt do szat „
slycy na odnowicy listu XXXVII.

Item patrz statutu, gdy albo sadzy procy „
gany, ycy mu w gicy rzecy krolhko
wcynt, listu XXXVII.

Item patrz statutu o rawnymoztho
lysthu XXXVIII.

Item patrz statutu o kaslawicy ry „
dawowicy, listu XXXVIII.

Item patrz statutu, gdy oło sło go ca.
szkoffij przed sądem, listu XXXVIII.
(10)

Item patrz statutu o dobrovolnym srobie
slyachetnem y o srolyewskij szu.
bje, listu XXXVIII.

Item patrz statutu o porzadku stryjey.
czem namyenyonem, listu XXXVIII.

Item patrz statutu o stryjalijs oycowoz.
slyem szewemij sijnij, listu XXXIX.

Item patrz statutu o kalijczijn slyach.
czyra albo dmijeczija listu XL.

Item patrz statutu o kwalczij dzyewij.
czem, listu XL.

Item patrz statutu, domu by dawo wy.
naf o plodziejstwo, listu XL I.

Item patrz statutu o plodziejstwie we
wazy albo na folij, listu XL I.

Item patrz statutu o lychmje rydowoz.
sijej listu XL I.

Item patrz statutu o rydoch listu XL I.

Item patrz statutu o podwarz szu.
bnyra, listu XL I.

Item patrz statutu, gdy sluga pomaga.
yacz kaphnem myeczo go wozij, listu XL II.

Item patrz statutu o kalijczijn myeczij.
yecz bydlyaczga, listu XL II.

Item patrz statutu o dyeczdowanij
lyaczow albo gayow, listu XL II.

Item patrz statutu o wyrazhenij dat.
(11)

ku w gayu myeczijem kradomje, ly.
sachij XL II.

Item patrz statutu o porazhenij
srozolamij, listu XL II.

Item patrz statutu o porazhenij do.
blythow listu XL II.

Item patrz statutu o porazhenij s.
wyny w cuden byczje, listu XL III.

- / Them pater statutu dardz na quare
 drogaf bylo napisawaf, listu XLIII.
 Them pater statutu, szym ka wyera ka
 ducney wyny nyemaf wykryfujec, ly.
 sthu XLIII.
 Them pater statutu o wyelkych wynn.
 nye, wyedummasobrych wyaf, listu XLIII.
 Them pater statutu, ktorzy thaf wynnaf
 mayaf byce dowany, listu XLIII.
 Them pater statutu o zbrygu domu dof.
 naf wynnaf przez dugo, listu XLIII.
 Them pater statutu o plynegien dmye.
 szyn, listu XLV.
 Them pater statutu o sadyech jednalich,
 listu XLVI.
 Them pater statutu, aby podhwarz szyn.
 nala, listu XLVI.
 Them pater statutu, iz kardij szymjanym
 ma prawoyne ychacz, listu XLVI.
 (12)
 Them pater statutu o dobrej monecie
 listu XLVI.
 Them pater statutu, iz kardij dlug
 szwoy mo placzyce szafm, listu XLVI.
 Them pater statutu o rozkoyemostwye
 y o szawlaje, listu XLVI.
 Them pater statutu o shyech, szo na
 wojnaf yadaf, listu XLVII.
 Them pater statutu o shyech, szo szwoy.
 ny yadaf, listu XLVII.
 Them pater statutu o szowgadze.
 myi szego shyachestwa, listu XLVII.
 Them pater statutu o szozagii szwo.
 szwymy od brata, listu XLVII.
 Them pater statutu o szoboch wyel.
 szego dlugiu, listu XLVII.
 Them pater nyektorych artikuluw przez
 szowczonogo Karymijerza szolya
 szolskijego na szymie wojniowej szek.
 szym szkamjone, szore szafokajech

rymskich mająt być skrywane, by "
sthu XLVIII.

Item fater statutu, aby w kościołach
gwałtów any swady rymskich, by "
sthu XLVIII.

Item fater statutu, acz by alho skądże "
go wkończy wrym ry mrył, bysthu XLVIII.

(13)

Item fater statutu, ile kroci sądy
rymskie do rodu mająt być, bysthu XLIX.

Item fater statutu, aby był tych mrył.
odwołanie rodu rymskich, bysthu XLIX.

Item fater statutu, aby odwołanie ro "
duw prowe było skazane, bysthu XLIX

Item fater statutu, o które summy są "
daje i podopieczni rymskich skądże "
bysthu XLIX.

Item fater statutu, iż wrym skazow
nawymyowanym wrym mająt być
skazane, bysthu XLIX

Item fater statutu, aby były wrym "
wrym, sprawiedliwosci proskadka "
daje, rymskich wrym, bysthu I.

Item fater statutu, iż o wrym pbi "
gle w wrym mająt wrym, bysthu I.

Item fater statutu, aby potwarce ry pro "
wrym potwarce i rymskich wrym "
wrym, bysthu I.

Item fater statutu, aby wrym rymskich "
proskadka i opriych bysthu wrym "
ym proskadka rymskich, by "
sthu I.

Item fater statutu, aby w wrym "
zawowiedky kargow rymskich, bysthu II.

Item fater proskadka wrym "
(14)

rymskich wrym wrym, by "
sthu II.

Item fater, daję rymskich proskadka "
rymskich z wrym statutu, bysthu,

naprzajem potrzebne, a naprzeciw gdy by było
był porwan o rażeniu bydła, listku **I.I.**

Tem pater statutu, gdy by kumieć zwał
slużąc którego pana, listku **I.I.**

Tem pater statutu, gdy tego porować i
z jego pomowności, listku **I.II.**

Tem pater statutu, gdy albo bafdrze po
zwan na rok liczenia, listku **I.II.**

Tem pater statutu, gdy by rozjadli po
zwan o sluzbę, której by domo wygodał
czynnij, listku **I.II.**

Tem pater statutu, gdy albo bafdrze po
zwan, a strona chce wyodrężyć zgodzić po
zwan, listku **I.III.**

Tem pater statutu, iż kadnij kumieć
myma swego powołaniu, gdzie by się
odrzuwał, listku **I.III.**

Tem pater statutu o przypowieszcze,
listku

Tem pater statutu, gdy tego porować o
zwalch w procelhu, listku **I.III.**

Tem pater statutu, gdy albo kapłan odbij
czyj zwymiat o klj porow, listku **I.III.**

(15)

Tem pater statutu, gdy albo forjvor
o lękiej, bjaści, gązie, stawij, listku **I.III.**

Tem pater statutu, gdy albo tego forj
wa o wyzwalosze, listku **I.III.**

Tem pater statutu o odstawianiu i o za
pyszanianiu rokow mychliżaniem, list
ku **I.V.**

Tem pater statutu, gdy kumieć kumie
czyj wczem obwinij, listku **I.V.**

Tem pater statutu, gdy tego porować
o skorat wiołwien rzecz, listku **I.V.**

Tem pater statutu, gdy bywa kaloba o
drzędziżach, listku **I.V.**

Tem pater statutu, gdy albo iżsam i
myżem bafdrze porowan, myżly włask
nem listku **I.V.**

Tem pater statutu o m...
sącej dawnoscy, listku **I.III.**

Them pater statutu, gdy kto drugiego.
 wolnyet statutu o porożeniu bajdy ob.
 wyryw, listu I. VI.
 Them pater statutu, gdy kto przedlada
 rok prawozijnat nyemoczat, listu I. VII.
 Them pater statutu o oddalaniu roku
 o wyadze, listu I. VII.
 Them pater statutu, gdy kto o celijsa de
 golobnij kogo porizuea, listu I. VII.
 (16)

Them pater statutu, gdy by kto był ob.
 wyryw o kradzyer, listu I. VII.
 Them pater statutu, gdy kolesiego zije
 mianijna shirebnijet umyckija zbyegle.
 go liexuje, listu I. VII.
 Them pater statutu, gdy kto porowanij
 o umyckije zbyegle, ni prawo zbyedryer.
 nenni zije zryepnije, listu I. VIII.
 Them pater statutu, gdy kto kogo nyexpra.
 nnye zdanwa, listu I. IX.
 Them pater statutu, gdy kto porowanij
 zaluby przy listu I. IX.
 Them pater statutu, gdy kto porowanij
 wyinat kolyerowat, listu I. IX.
 Them pater statutu, gdy wyimij w porożu
 pawoda wzdanijet, listu I. X.
 Them pater statutu, gdy kogo poroż sar.
 tem thina o wyimij, listu I. X.
 Them pater statutu o oddalaniu roku
 listu I. X.
 Them pater statutu o oddalaniu roku
 wgrożeniye, listu I. XII.
 Them pater statutu, iz karczma any w hyn
 kaducij eszjadloszcy nyemayot, listu I. XIII.
 Them pater statutu, gdy kogo porowat ni
 kapijskawy, listu I. X.
 Them pater statutu, iz mianola shxjaty sto.
 (17)

yofsem me przy nyema byer dawa, by.
 listu I. X.

- Temu patrz statutu, gdy tego przyfrowie,
 szaf tu doszycze wzynnyv, listu *LXIII*.
 Temu patrz statutu, gdy albo tego porowie
 o rzecz zastawaj, listu *LXIV*.
 Temu patrz statutu naprzeczyw onym,
 ktorzy robu niestawajot, listu *LXV*.
 Temu patrz statutu, gdy albo porowanj
 niestawajot konomocnijij, listu *LXVI*.
 Temu patrz statutu, gdyby szje porowanj
 statutu krolija kazy niestawajot naprzeczyw
 drapiescom albo doszyczym, gdy na
 waznosc szaf, listu *LXVII*.
 Temu patrz gdyby szje porowajot niestawajot
 re wstawy i prawa szaf wzynnyv kazy niestawajot
 kazy niestawajot kazy niestawajot kazy niestawajot
 na szynie szynowawajot, listu *LXVIII*.
 Temu patrz statutu, gdy albo o kladziej.
 szaf kladziej szynowajot, listu *LXIX*.
 Temu patrz statutu o jacyech, listu *LXX*.
 Temu patrz, gdyby szje porowajot prawa
 albo statutu szynowawajot kazy niestawajot kazy niestawajot
 kazy niestawajot, listu *LXXI*.
 Temu patrz statutu o szynowawajot szynowajot
 szynowajot, listu *LXXII*.
 Temu patrz statutu o granicach albo o
 (18)

- wzynnyv, listu *LXXIII*.
 Temu patrz statutu o kach, szaf szynowajot.
 szynowajot szynowajot, listu *LXXIV*.
 Temu patrz statutu, gdy albo od szynowajot o.
 szynowajot szynowajot, listu *LXXV*.
 Temu patrz statutu, gdy tego szynowajot
 albo bez szynowajot albo szynowajot, listu *LXXVI*.
 Temu patrz statutu o szynowajot szynowajot
 szynowajot szynowajot, listu *LXXVII*.
 Temu patrz statutu o szynowajot szynowajot, listu *LXXVIII*.
 Temu patrz statutu o szynowajot szynowajot, listu *LXXIX*.
 Temu patrz statutu o szynowajot szynowajot, listu *LXXX*.

7.
Tiem patrz statukū o sapkajach, lystsū LXXV.

Tiem patrz statukū o sapkajach wojewod,
lystsū LXXII.

Tiem patrz statukū, wiktoraŭ godnymoŭ sapu.
dziejā ma sapkajack, o dochtorego czasy
lystsū LXXVI.

Tiem patrz statukū albo wstawy o sapu
dziejach, lystsū LXXVI.

Tiem patrz statukū o szaranyw. y o rze.
cy szarokocy, lystsū LXXVII.

Tiem patrz statukū o pozwyech, jako ma.
jyŭ lycz, lystsū LXXVII.

Tiem patrz statukū o pozwyech na dwa,
(19)

rze kodyewocnyem stanych, lystsū LXXVII.

Tiem patrz statukū o temce, lystsū LXXVII.

Tiem patrz statukū o pozwyech, lystsū LXXVIII.

Tiem patrz statukū, ktorzy kzye. wyzna.
wygawat frany swenny rozkrymow nyestko.
rezo, lystsū LXXVIII.

Tiem patrz statukū o pozwyech, lystsū LXXVIII.

Tiem patrz statukū o temce, lystsū LXXVIII.

Tiem patrz statukū o temce, lystsū LXXIX.

Tiem patrz statukū o chytrowscij y o
wporowscij, lystsū LXXIX.

Tiem patrz statukū o temce thada rzec.
lystsū LXXIX.

Tiem patrz statukū o temce, lystsū LXXX.

Tiem patrz statukū o konafbrowscij albo
wporowscij, lystsū LXXX.

Tiem patrz statukū, gdy albo fusczon baf.
dzye w wystranije, lystsū LXXX.

Tiem patrz statukū o dozwyjadczanijw,
lystsū LXXXI.

Tiem patrz statukū, gdy albo bafdzije for.
swapn o gwalth, lystsū LXXXI.

Tiem patrz statukū o dozwyjadczanijw
slyachesthwa, lystsū LXXXI.

Tiem patrz statukū, gdy albo dago obiny.
ny o nany, lystsū LXXXI.

Them fater statutu, gdy dlo domu fero.
(20)

ly fowradnyje, lyshu LXXXI
Them fater statutu o dworuyadszenye ran,
lyshu LXXXII.

Them fater statutu o lawyemke dworuyad.
scenyo, lyshu LXXXII.

Them fater statutu, iaczij swyjadkowije
moyaf lyce, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o swyjadkowach, ktorij
sot stonije fowjadkowem, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o dawnosciach, lyshu
LXXXIII.

Them fater statutu o temre, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o stonre, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu yescze o dawnosciach,
lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o temre, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o temre, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu o fowjadkowem, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu, gdy dmyjesc w fowjadko
daf domu mychere fowjadko, lyshu LXXXIII.

Them fater statutu, gdy dmyjesc dmyjescyja
ochronij, lyshu LXXXIV.

Them fater statutu, gdy dlo naskodnyego
myjny o myesprawne slaxanie, lyshu LXXXIV.

Them fater statutu, gdy bze brackya ma.
yaf yednego mlyjmarca, lyshu LXXXV.

Them fater statutu o dmyjescyjach, ktorij
(21)

bez plodu schodrost, lyshu LXXXV.

Them fater statutu, gdy dlo domu dmyja
fowjadko, lyshu LXXXV.

Them fater statutu o makobojstwije, lyshu
LXXXV.

Them fater statutu, gdy dmyjescyja dmyja
chorycha kalyje, lyshu LXXXVI.

Them fater statutu o makobojstwije, lyshu
LXXXVI.

Them fater statutu o dmyjescyjach, lyshu LXXXVI.

Item patre statutu o shodach we choar
lystv **L XXXVI.**

Item patre statutu o poroscach, listu **L XXXVI.**

Item patre statutu, ktorzy pranny gwaltoz,
lystv **L XXXVI.**

Item patre statutu o pozivijelijach, listu
L XXXVII.

Item patre statutu wjny, o ktore knyžeckie
mogut wstac wozysci, listu **L XXXVII**

Item patre statutu o lyckijech albo da-
wowskij dzijecijach, listu **L XXXVII**

Item patre statutu, gdy mack pocelivij haf,
daje obwijnijon, listu **L XXXVIII.**

Item patre statutu, gdy albo spijafcerow
na drodze woznych czo, listu **L XXXVIII**

Item patre statutu, gdy cziy fuzer bogo
wziye, listu **L XXXVIII.**

(22)

Item patre statutu o kazarenyh zwije
cze wzwadzie, listu **L XXXVIII.**

Item patre statutu o izgrajafcey ch kostu
ny, listu **L XXXVIII.**

Item patre statutu o kence, listu **L XXXVIII**

Item patre statutu o drapuzesthwye yadoz-
czych na wojnaf, listu **L XXXVIII**

Item patre statutu o imyemv, gdy mack
wmoze, listu **L XXXVIII.**

Item patre statutu o slodneyesthwye y o
ckciy nyemajafcey, listu **L XXXIX.**

Item patre statutu o lychwye, listu **L XXXIX.**

Item patre statutu, gdy albo cziy lyasz al-
bo gaj porabij, listu **L XXXIX.**

Item patre statutu, gdy cchladnijst cziy
wmoziy komv czo wkradnye, listu **L XXXIX**

Item patre statutu, gdy albo komv siwowe,
czy mstwo rada, listu **L XXXIX**

Item patre statutu, gdy o wznach nyckerskijch
bez wozlanyh komv, listu **XC.**

Item patre statutu, gdy albo knyžeckye
rany alb wbyje, listu **XC.**

Them fater statutu o tých, co brackijaf swaf
zohyžouyaf, listu XC.

Them fater statutu o wjmach scepow.
listu XC.

Them fater statutu, gdy kto do domu bez
(23)

prawa sw uerumye, listu XI.

Them fater statutu, gdy kto domu kwal,
them rolijaf poszyeye, listu XC.

Them fater statutu, gdy kto domu woli
zwalthowumye uerumye, listu XC.

Them fater statutu o rjbach, listu XCI.

Them fater statutu o kymce, listu XCI.

Them fater statutu o wjmach wojewod,
panow, radok, podsoptkow, pyssarow,
podkomorzych, listu XCI.

Them fater statutu o wjmach, ktorých mol..
umye ygyer, listu XCI.

Them fater statutu, gdy kto raniy albo ka..
byje rycerka, listu XCI.

Them fater statutu, gdy ktho crijja lat..
kat mory, listu XCI.

Them fater statutu, gdy kto dogo wjgrye
namy, listu XCI.

Them fater statutu o radkomyach, listu..
listu XCI.

Them fater statutu o podowach ij o ych
wryenye, listu XCI.

Them fater statutu o ocrjsczenyjw dra..
pyetowa, listu XCI.

Them fater statutu o maljercjenijw mije..
ska szfryen yafobumy, listu XCI.

Them fater statutu o owoczum drcenijw
(24)

zwalthowumye podrobyjonem, listu XCIII.

Them fater statutu o ocrjsczenyjw wlo..
starka albo shirebnyma, listu XCIII.

Them fater statutu o shfryenye ij free..
stanyw soldhystwa, listu XCIII.

Them fater statutu o dawnoscij listu XCIII.

Them fater statutu o dawnoscy o klobicy.
skwo, lystsvo XCIII.

Them fater statutu o dawnoscy dzyeckij,
lystv XCIII.

Them fater statutu o dawnoscy listu XCIII.

Them fater statutu o dawnoscy o mazo,
bojskwo, lystsvo XCIII.

Them fater statutu srye pockynajaf statutu.
la w dpatkowecy uclawione, naprzod
gdy synom mace umrze, lystsvo XCIII.

Them fater statutu, gdy albo kogo wofye.
kat wezmije kymyenyem, lystsvo XCIII.

Them fater statutu, gdy albo w padnye
w mazo boyskwo, lystsvo XCIII.

Them fater statutu o mjenje ij o pora.
gw, lystsvo XCIII.

Them fater statutu o wolewye, lystsvo XCIII.

Them fater statutu, albo srye mjenje
bycz slyachczyscem, albo nyckercem, lystsvo
XCIV.

Them fater statutu, gdy srye albo mije.
(25)

mij bycz slyachczyscem, a dmjescija mije.
ma, lystsvo XCV.

Them fater statutu o wdowach, listu XCV.

Them fater statutu o odskladanijs ro.
kow nawayecy, lystsvo XCV.

Them fater statutu, gdy albo slyim nawayecy.
nye wezmije, lystsvo XCV.

Them fater statutu, gdy albo umrze ma.
yofe dzyecky, sijnij albo dzyewicy, lystsvo XCV.

Them fater statutu o glowaf, lystsvo XCV.

Them fater statutu o klobicy, lystsvo XCV.

Them fater statutu o dmjescy a o slyac.
cy, lystsvo XCVI.

Them fater statutu o opyecy synowca,
lystv XCVI.

Them fater statutu, gdy albo kogo porywa,
lystv XCVI.

Them fater, gdy srye pockynajaf statutu.

ij rozmaiſtych ſtatutach ſwobow karajemych „
rza ij wloſkijſlawow ſebrane ij nyedłhore
ſwyzwyljeye prawom rymſkym ſwze
nye ſwyzdane, naprzod naprzecywu draſie „
szom do br moczelnym, liſtwa **XCVI**.
Tem ſator ſtatut o ſwyzſkijſkym ſwzebrny „
rzu, gdy ye wojewoda wſlawya, liſtwa **XCVII**.
Tem ſator ſwyzſkijſkij rjdwoczajey ſwze „
(26)

czjw ſwzeſczjjanom, liſtwa **XCVIII**.
Tem ſator ſtatut, ijako ma byce rjdo „
wy ſwzeſwyzedania ſwyzſkijſkaj, liſtwa **XCIX**.
Tem ſator ſtatut, ie liſtwa ſwobow „
nye to ſwobow ſwawyzedływoczj nye
mayat byce wydawane, liſtwa **XCIX**.
Tem ſator ſwyzwyljeye naprzecywu o „
nym, ſwzeſkijſkij dſchowny ſwze „
rzej rodo rjſkijſkaj, ſwzeſkijſkaj albo odnowie „
nye ſwyzwyljeye prawego wloſkijſkaj „
na ſwobow odnowjany ſwze karajemych „
liſtwa **XCIX**.

Tem ſator odnowjany praw rym „
mich ſwzeſkijſkym nyedłhorych ſwzebrny „
low ſwze o ſwzeſkijſkaj karajemych „
ſwobow ſwzeſkijſkaj, liſtwa **CIII**.

Tem ſator gdy ye rjdo ſwzeſkijſkaj namy „
rzej ſwzebrny praw rymſkaj ſwzeſkijſkaj „
ſwzeſkijſkaj ſwzeſkijſkaj ij ſwzeſkijſkaj ij rj „
czewce yeſo ſwzeſkijſkaj na wyſkocz ſwze „
ſwzeſkijſkaj wyſkocz. A naprzecywu „
gdy ſwze ſwzeſkijſkaj o ſwzeſkijſkaj „
ſwzeſkijſkaj, liſtwa **CXI**.

Tem ſator ſtatut o ſwzeſkijſkaj „
ſwzeſkijſkaj, liſtwa **CXI**.

Tem ſator ſtatut ijako ſwzeſkijſkaj rjdo „
(27)

ſwzeſkijſkaj ſwzeſkijſkaj, liſtwa **CXI**.
Tem ſator ſtatut o ſwzeſkijſkaj, rjdo nyedłhorych „
ſwzeſkijſkaj rjdo ſwzeſkijſkaj

lystho **CXI.**

Them fater statulu, gdy safokije albo vosať.
dujciy cypatkyryat obafyexyaxo, listo **CXI.**

Them fater statulu o synoch, ktorzy mjeck
fijecracy, gdy ocijecr kijw, myemogaf, ly.
sto **CXI.**

Them fater statulu, iz solthijszj ducho "
wuj y swijecracy mayaf yca na waynat,
lystho **CXI.**

Them fater statulu o woyewodach, listo **XCL (5)**

Them fater statulu, yako safdy mayaf bicz
saptconij, listu **CXI.**

Them fater statulu, iz franowje safbo "
myeracy, kradowskij na biczach mye "
szoch mayor swe safdy myeck albo safu "
obycz, lystho **CXI.**

Them fater statulu, iz kaphanystaf wuj "
naf myemowoznij smyeczja forijwacz,
lystho **CXII.**

Them fater statulu, ktorzy myerofolnye
forijwany bywajaf przed drolja, ly "
sto **CXII.**

Them fater statulu o woznych, ije mje "
majaf bez przydarcanyja safobczego
(28)

nijkogo forijwacz anij smyeczja maga "
bacz, listo **CXII.**

Them fater statulu, ktorzy idu szandowij
zwrazdanyem frychodraf, listo **CXII.**

Them fater statulu, gdy idu co wciynij
spanijskogo karamja, listo **CXII.**

Them fater statulu o lthych, ktorzy staf
forijwany a ony wotalyckych stronach
staf, a myemacz ych wthcy ltho xyemij, ly,
sto **CXII.**

Them fater statulu, yako ma bicz + albo
ocz cypofkan, listo **CXII.**

Them fater statulu o wijnije szjedm "
obyczysjofth, sacz yesth, lystho **CXII.**

Them fater statulu, gdy ltho szogo o dci "

dayectwo porowye, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto kogo obwinij
o quallb, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kogo oskarzat o kto.
drzejsthuo, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto domo co ma
wykrywa przycza albo na bog, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto mednol, thij
nyciestes sljacherjce, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto kogo ranij
za ijego prociwstwiem, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto pbownye
(29)

napowye albo najedryje naccijj dom a
wamy mi wyca albo macc, lystw CXIII.
Them patre statw, mogolij wlykciij wyje.
drzem byc na swjadecthuo, lystw CXIII.
Them patre statw o dawnosciach, ly.
itw CXIII.
Them patre statw o thych, co majat wza.
stawye drzejectwa, lystw CXIII.
Them patre statw o wyenije nyenije.
sczem, lystw CXIII.
Them patre statw o podawye, co ma dric.
drzejcthuo wyenije CXIII.
Them patre statw, gdy kto naccijjem
drzejecthuo stawij flotij, lystw CXIII.
Them patre statw o ofijekacych wyroch,
lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto fureda ijnije.
nye, lystw CXIII.
Them patre statw, gdy kto co domo forij.
cij, lystw CXIII.
Them patre statw o pramyotknem scat.
drzego, lystw CXIII.
Them patre statw safszedkij magolij do.
drzega czzega gonyor, lystw CXIII.
Them patre statw o ramach, lystw CXIII.
Them patre statw o niesprawiedlywem
schacanyo, lystw CXIII.

(30)

Them fater statulu o stawnoscijach brat.
cujey, listu CXIII.

Them fater statulu o odumarcijach
albo o fricijach, listu CXI.

Them fater statulu, gdy dyelko ijch ije.
dnego zabija, listu CXV.

Them fater statulu, gdy rycerz rycerza
ochronij albo zabije, listu CXV.

Them fater statulu, gdy kto domu macz
zabije, listu CXV.

Them fater statulu, gdy kto domni pbowe
popasze byellem, listu CXV.

Them fater statulu o poroscach ij o klo.
dziejach, listu CXV.

Them fater statulu o chodzeniu w kmiejciach,
listu CXV.

Them fater statulu, gdy fuxer tego wujie
z nagrobanya crijego, listu CXV.

Them fater statulu o pastych, listu CXI.

Them fater statulu o synach, ktorzy do.
stali prapoc, listu CXI.

Them fater statulu o synach, ktorzy po
smierci matczynej chca: cnoty v
vycza, listu CXV.

Them fater statulu, gdy ktorzy crijat klo.
dy w gajach, w lesach listu CXV.

Them fater statulu, gdy slyachcija slyat.

(31)

checiera somocij, listu CXII.

Them fater statulu, gdy slyachcice slyat.
checiera namj albo byje, CXVI.

Them fater statulu, gdy kto domu prapoc.
lowczy wemze czo, listu CXVI.

Them fater statulu, gdy kto domu crijat
nabija prociye, listu CXVI.

Them fater statulu, gdy kto dofoz napo.
ty wemze, listu CXVI.

Them fater statulu, gdy kmiejce slyach.
cujera namj, listu CXVI.

Item faktor statutu, gdje ako najviše
u myewocy, lišbu CXL.

Them fater slubilo, gdi' to parogij' drevo
uwozowe, lijebo **CXVI**.

Кемъ фаворъ столѣтій о обрѣдѣ бракъ въ немъ
судитъ французскій, въ томъ CXVI.

Tem forte skakiti s glowat, lytvo **CXL**.

These papers contain a specimen of long back & light

Temu bratru statili, gdy sadzonym osiada-
kany wymaf nadzraf, lyste **CXVI.**

Them frakt statili v opyechadny doch, listi CXVI.

Темъ жуть статію, що має гл҃яти, дає
збл҃яглову, або що може, б҃же CXVII.

Темъ паворъ слабилу, готъ умыселъ всеяго
безъ умыслъ правна своего, лѣсто **CXLV.**

Kiem hutor, ydzye saze hoczynon dordonanye
 w jydobrodowe na swy'atko swy'atczy
 (32)

Bartholomäus och hans hustru
barnen hysky och cathjörj och hysky och
stygsky i cathjörj, hysky **CXVII.**

Темъ братъ, що сые шло въ Сырскіе до-
ноуны на прѣсвятѣмъ сѣмѣи, ѣсе,
ѣхъ **CXVIII**.

Ten pater, gdzie sę poczyna stać kros,
 Lya signumtha tego myłoczy o bywa,
 Nij granyc myłocy dobry naszem kros,
 Lepowolymy y frowolnymy naszym kros
 duchownych jako swiętych, liś CXIX.

Тем же скалѣ, гдѣ бы покрѣпѣе
скалы Уводсканья, класкѣ бѣе "дро-
ла полукѣго, кѣсто **CXX.**

Them fakte freykharanijer Wolodysslawas
krolyer, tyshv CXX.

Therm. fälor stabilis i vassbadangyr røker,
lystho CXX.

Tham frater statuit, & villarumque nomine
na vocare, lyshu CXX.

Тем братъ слободо, зона по "снѣженъ"
матра своего снѣжене въ свѣтъ на ко,

sthaer, lysthv **CXXI**.

Them fater statutu kona po smjerecuj
maka svego ma rosthaer fvoj domovick
(33)

reerach, lysthv **CXXI**.

Them fater statutu, vovjere more folijecick
ymijenje ij drjeczij yuskenov vovjereckaf, ly.
sthv **CXXI**.

Them fater statutu o drjeczij rejnow voj.
stem, lysthv **CXXII**.

Them fater statutu, braccija majjat vyfo-
sazycer ryostoy, lysthv **CXXII**.

Them fater statutu o przedanyv drjedrij.
mij scvej, lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu kxjagij kymovckije
majjat byce dobre chovane, lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu o porocloch, lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu o pamyatbnym, ly.
sthv **CXXIII**.

Them fater statutu, store vcevoj shiska.
yat nasharovclaf, lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu o placijc fjsarce.
kym, lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu o lychnijc kydovce.
kijc lysthv **CXXIII**.

Them fater statutu, gdi shiachecick da voj.
nat shachorjovoj, lysthv **CXXV**.

Them fater statutu, iz kymjere shachce.
cyrovoy myemore fvojganyce, lysthv.
sthv **CXXV**.

(34)

Them fater statutu, dlijc svego volja yest
vcekona, lysthv **CXXV**.

Them fater statutu o shachorjovoy shye.
glen, lysthv **CXXV**.

Them fater statutu o myevjkecnem
soltvjckije, lysthv **CXXVI**.

Them fater statutu, gdi stho stogo pastov.
nye w kapucckije, lysthv **CXXVI**.

Them fater statutu o drjeczij ij o mye.

- staże, liśtów **CXXVI**.
 Them patrz statutu, albo karega kapuśki
 albo gaję forarem, liśtów **CXXVI**.
 Them patrz statutu o łowyskach i o lo.
 wieny o zwjencu, liśtów **CXXVII**.
 Them patrz statutu o łowieniu rajot.
 czy i forcyorek, liśtów **CXXVII**.
 Them patrz statutu o kbyeglych kmye.
 czyoch, liśtów **CXXVII**.
 Them patrz statutu o czechoch bractwa
 i o wczadzie iych, liśtów **CXXVII**.
 Them patrz gaję czye forcyajaj stat.
 lwa albo prawa polska uchwalone i
 forcyedrone forcy o zwjenczonego Wtor.
 dyława krolja polskiego Waczye, na
 przed o odkladaniu radow, liśtów **CXXVIII**.
 Them patrz statutu o wolowjych, liśtów **CXXVIII**.

(35)

- Them patrz statutu o themze, liśtów **CXXVIII**.
 Them patrz statutu, iz wczycer za kijnoltha
 moze drzyerjom i kinye opjencalujkow v.
 slawyc, liśtów **CXXIX**.
 Them patrz statutu o wycew, ktory chore po.
 yace drzyaj sona, liśtów **CXXIX**.
 Them patrz statutu o themze, liśtów **CXXIX**.
 Them patrz statutu, gdy drzewaj nyenia.
 iaj bratha po kinyerow wyecrowej, liś.
 stów **CXXIX**.
 Them patrz statutu o chytowacy forcy.
 rodkonych, liśtów **CXXX**.
 Them patrz statutu o dawenowcy kasta.
 wy, liśtów **CXXX**.
 Them patrz statutu o potkwaraczach, liś.
 stów **CXXX**.
 Them patrz statutu o granjczach, liś.
 stów **CXXX**.
 Them patrz statutu, jako majat byc
 kxyagj kymstaje chowane, liśtów **CXXXI**.
 Them patrz statutu o prorocdoch, jako
 majat byc, liśtów **CXXXI**.

Item patre statutu o pamiatnem satozryego,
lystho **CXXXI.**

Item patre statutu, ktore vreckij staro,
szthy mayat satozrye, lystho **CXXXI.**
(36)

Item patre statutu o dochodznych pys.
satozrych, lystho **CXXXII.**

Item patre statutu o rydowszkyey chy.
thorskej, lystho **CXXXII.**

Item patre statutu, gdi by shjachszjcz
sromoczyl shjachszjczka, lystho **CXXXII.**

Item patre statutu, iadaf wolijat mayat
smijeszje brjmacz, lystho **CXXXII.**

Item patre statutu o rbyeqlem smijeszje
albo solthjsszje, lystho **CXXXII.**

Item patre statutu o mjeqodnem albo
mjevrykcznem solthjsszje, lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu o wjelkich dozwech,
lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu o porcznych farzje.
kach, lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu o vbrjymjenijj rezo.
nego gajj albo boru, lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu, gdi albo rwjessz wiel.
szj goni, lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu, gdi albo raijssz go.
myacz, szjny komu szodaf, lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu o myewolnych shgach,
lystho **CXXXIII.**

Item patre statutu o porcznyoch mje.
szczych, lystho **CXXXIII.**

(37)

Item patre statutu albo arliculow, gdi
szje porczmajat statutu polnych wybra.
ne wrothkijem polozenjem. Szporod gdi
albo. Nogo porczjwa o wlasne szjedzjczstwo,
lystho **CXXXIV.**

Item patre statutu o szjedzjczstwach,
ktore vreckaf szjedzj, lystho **CXXXIV.**

Item patre statutu, ktady ma szje pod

choragwyat słowycę, liślv **CXXXV**.
Them fater statulu v lých, co niěchekat słowice
wczynye any raskoymy postawye, gdy
baptu forewycyżakeny wscapdye, liślv **CXXXVI**.
Them fater statulu, gdy scapdye albo w
scapdycy cyapdycy strahyżact, liślv
stlv **CXXXV**.

Them fater statulu, iz iymowye niema
yāt niēc pręcacy swey, probo oycrowye
kijwat, liślv **CXXXV**.

Them fater statulu, iz solbyscy ducho
wny i swyęcscy maya ydz na wojna,
liślv **CXXXV**.

Them fater statulu p wojewodach, liślv
stlv **CXXXV**.

Them fater statulu, iako sadly majat bice
saxkonij, liślv **CXXXVI**.

Them fater statulu, iz franowy sando
(38)

mjescy, drakowscy na thorech mje
scach mayat swe sadoly sadoyce, liślv **CXXXVI**.

Them fater statulu, ka franyskat wyna
nyema worny kmyecy pryzwace, liślv
stlv **CXXXVI**.

Them fater statulu, althorcy niěscapdnye
bywawat pryzwany przed krolja, liślv
stlv **CXXXVI**.

Them fater statulu, worny nyemawat ny
kogo bez wolyey sadoycego pryzwace, liślv
stlv **CXXXVI**.

Them fater statulu, althorcy kwerada
nyem stlv sadowy pryzhodkat, liślv **CXXXVI**.

Them fater statulu, gdy altho co wry
ny spanyskiyego pryzdawany, liślv **CXXXVI**.

Them fater statulu, gdy altho kogo pro
wye a onego wryeny nyemaw, liślv
stlv **CXXXVI**.

Them fater statulu, iako moe byce altho
cyapdoyon, liślv **CXXXVI**.

Them fater statulu, wrylye ich mayat

poslacz na czijskaf, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu o wjnyje skjednyj",
 skjeschaf, kacz jesth, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy dlho dogo fero,
 wje o skjednyjsthuo, listu **CXXXVII**.

(39)

Them fater statutu, gdy dlho dogo obwyj",
 ny o gualth, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy dlo dogo pcedar,
 sk o pcednyjsthuo, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy dlho domu co
 na borg sta, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy domu dlho fozij",
 gany o skjachersthuo, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy dlho dogo ra,
 ny ka yego fozachnyem, listu **CXXXVII**.
 Them fater statutu, gdy dlo sbrojnyje
 mayednyje na czijsk dom a rany mu wj",
 oca albo mace, listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu, mogaty slyocy
 wyjednyj lyoz na swjadersthuo, listu
CXXXVIII.
 Them fater statutu o downoscyach, ly",
 stu **CXXXVIII**.

Them fater statutu o shjch, co majaf
 wzastowye skjednyjsthuo, listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu o wjenyje nyewyje",
 skjem, listu **CXXXVIII**.

Them fater statutu, gdy dlho mackijm
 skjednyjsthuo shawy plotnyj, listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu o molowye, co ma
 skjednyjsthuo nyenyje albo wofrawyje

(40)

listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu o opjedalnyjsthuo skj",
 rath, listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu, gdy dlho fozeda yj",
 nyenyje, listu **CXXXVIII**.
 Them fater statutu, gdy dlho domu co
 fozijozij, listu **CXXXVIII**.

Them fater statutu o pamyatnenn' sof.
dreyego, listu **CXXXIX.**

Them fater statutu, mayotij sof-sijedrij
klokozija sijezego gonyce, listu **CXXXIX.**

Them fater statutu o ranach, listu **CXXXIX.**

Them fater statutu o nyespravijedlij,
nijm shoranijv, listu **CXXXIX.**

Them fater statutu o dawnoscijach bra.
cijey, listu **CXXXIX.**

Them fater statutu o fuiscijenach, listu
listu **CXXXIX.**

Them fater statutu, gdje dnyecce verjescce
ber nijny pana ijego, listu **CXXXIX.**

Them fater pockuyedkennya praw sijem.
slijch pocer osvijetconego Wladyslawi
krolja polskhego, listu **CXXXIX.**

Them fater, gdje sije pockijajajaf star.
lita Tana Obrachilna klasij borej
krolja polskhego, listu **CXLVI.**

(44)

Them fater statutu, aby z zadnot bronjaf
w dom sadu nijechodono, listu **CXLVI.**

Them fater statutu, aby kadnij starosta
nyesofstojl ymaccey, yedno weslye v.
sthan slijch, listu **CXLVI.**

Them fater statutu o polozenijv kniaz
kijemskijch, listu **CXLVI.**

Them fater statutu, oco ma byce sapr.
okono napijnuzenijv knijeg polozenijv,
listu **CXLVII.**

Them fater statutu o roce polozonem
na walny sijem, listu **CXLVII.**

Them fater statutu, gdje by slho gwal.
chowijc wcedsij wdom, kadyl gosfo.
starca, listu **CXLVII.**

Them fater statutu, kiedij by sijij slh.
ga gwalch plovonij verjajit, listu **CXLVIII.**

Them fater statutu o macobijerach s
slachlij spvijedij, listu **CXLIX.**

Them fater statutu o gwalchowijstoch

skajemyjch i' myemjasth, lysth **CXLIX.**
 Them fater statutu v myokajelijemjv.

granyč, lysth **CXLIX.**
 Them fater statutu v smjescijoch aby.

glych, lysth **CL.**
 Them fater statutu, aby smjescije nje "

(42)

razdnye od franow myedchodzylyj,
 lysth **CL.**

Them fater statutu v voladanyv prav.
 nyč, lysth **CL.**

Them fater statutu v myokajeremjv
 volyč, smjescijom od franow plancy,
 lysth **CLI.**

Them fater statutu v prozr^a myewye.
 scjem, lysth **CLI.**

Them fater statutu, aby prozorenij
 duchownij kaznogo zapowjedanja
 sawemj lytyj wprawye swyecznyem
 myecnymy, lysth **CLI.**

Them fater statutu, aby kolnyce na
 wojny upolacz, wbozjem lyubowom shod
 myecnymy, lysth **CLII.**

Them fater statutu, aby starosta od
 myokowanya wymyeny od syemjan
 nyč myebat, lysth **CLII.**

Them fater statutu v dawnosce
 myyozz kjemskijch i' procdyčh, ly.
 sth **CLII.**

Them fater statutu, iz wlawy itore
 krolow i' skajaxath wawey mocy
 mayat brwacz, lysth **CLII.**

Them fater statutu v ochowanyv skajatz
 (43)

kolnyj myecnych ymijenja lysth **CLIII.**
 Them fater statutu, aby lystly krolye,
 wozdymy kaznych rodow myecnych
 slawo, lysth **CLIII.**

Them fater statutu, kazny klowenij
 gleythv od prawa myema myec, ly."

slhv **CLIII.**

Them patr statutu, iasto mayat bycz
chowane Rzymskiemu, lysts **CLIII.**

Them patr przykazanija do krolow
kogo na obywatelstwo lich wstaw,
lyst **CLIII.**

Them patr gdzie szej przykazaniom fra.
na albo statutu wyjedyncy polowcy,
lyst **CLIII.**

Them patr statutu o wyposadzeniu
stwie sadow, gdy gdzie krol wyjedyncy,
lyst **CLIII.**

Them patr statutu o dochodzie fysz.
sadow, lyst **CLV.**

Them patr statutu o dochodzie wozow.
mizow, lyst **CLV.**

Them patr statutu, iz mydlu mycia
wreczy przyrodzonych albo szeljadny
ka do sandow przychozyc, lyst **CLV.**

Them patr statutu o wyne szedm.

(44)

stwierdzeniu, lyst **CLV.**

Them patr statutu, gdy albo fuzji ar.
szeljadnym albo szarostu krola do
kafce, lyst **CLV.**

Them patr statutu o obywatelstwie przy.
wanym, lyst **CLVI.**

Them patr statutu, gdy albo wypraw.
my albo wydawcze przyprawem swo.
we fuzji kafce, lyst **CLVI.**

Them patr statutu o wyjedyncy szwach
fuzji albo paslawionych, lyst **CLVI.**

Them patr statutu o klobczy szwach
albo o rokowach, lyst **CLVI.**

Them patr statutu o wyne wstaw.
ne, lyst **CLVI.**

Them patr statutu, gdy albo szedmi
przypraw albo przygany, lyst **CLVI.**

Them patr statutu o paslawionych, ly.
st **CLVI.**

Them patrz statutu, gdy albo do go wyje.
woli, forszed soptem, listw *CLVII.*

Them patrz statutu o służbie niemieck.
wyje, listw *CLVII.*

Them patrz statutu o forszagu, listw *CLVII.*

Them patrz statutu o mowobowstwie
y o ochronymy, listw *CLVIII.*

(45)

Them patrz statutu o kwalcyje okrye.
mierzyn, listw *CLVIII.*

Them patrz statutu o kownybie płodziej.
shwa, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o kłodzeczystwie
stawow albo na polow, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o lychwach rzy.
stowczych, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o forszach rzy.
wornych, listw *CLIX.*

Them patrz statutu, gdy shiga froma.
gazyacz praw, niemieckiego rany, listw *CLIX.*

Them patrz statutu, gdy albo kacyje
bydliat domu niemieckie, listw *CLIX.*

Them patrz statutu, gdy albo cziye
lyaskij, gazy albo drzewo rabyj, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o forszacyje bij.
dla, listw *CLIX.*

Them patrz statutu, okrycz na szyma
nyema nyoz placicz, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o szyma szyma.
(46)

okryczacych, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o cbyeglych shro.
lyskwa, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o umyeczach zbie.
glych, listw *CLIX.*

Them patrz statutu o służbie franow.
listw *CLIX.*

Them patrz statutu, rydowye nye.
majacz dawacz pyenizsky na lychwach.

lystho **CLXII.**

Them fater statutu o tych, co yadaf
na wojnaf, lystho **CLXII.**

Them fater statutu o doswjadzeniu
nycerzthwa, lystho **CLXII.**

Them fater statutu, gdy Alho vnrze
majace scijny i deiewicy, lystho **CLXII.**

Them fater, gduye scye powymajaf arti,
cili Tana obrachtha klady borej
krolya polskiego wlawione na sey.
mye pyobolowacyem lyatha nabo.
stoiny borej thijscyafce pyascekh i
pyerwego lystho **CLXIII.**

(47)

Them fater gduye scye powymajaf swij,
scye scymy crowskijey kio sba.
kutom zjemscijem pryspysane i do
swijachowane, lystho **CLXIII.**

Them fater statutu o capyscy procdyem,
lystho **CLXIII.**

Them fater statutu prytthore o swynde.
mye pcyecy lyath myemayafcych,
lystho **CLXIII.**

Them fater statutu o ymijeny wda.
nem pcyecyom miodem frcer idye.
scy mycapyscanem, lystho **CLXIII.**

Them fater statutu, gdy kona capysce
maxonij, lystho **CLXIII.**

Them fater statutu o wyenycow fan.
nyen kamor stanych **CLXIV.**

Them fater statutu o wocnem napir.
wem nocre frcer odpowystbenijem
staniem, lystho **CLXIV.**

Them fater statutu o chowanyv sca.
scw napyskanye wozakych y o nye.
sluchanyv pythany frcer stony, lystho
CLXIV.

Them fater statutu o lyecryech frcer
stharosha nadargaf danych we brech
reccach, **CLXV.**

Тем брате статіи о выполненіи
форексх, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о доверіи и либіи
впоручех, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о рѣшени
х, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о рождѣніи
младенца, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о поручающих
младенца, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи, гдѣ кто нѣтъ,
свѣдѣн, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о помочахъ
свѣдѣн, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи поводъ въ
свѣдѣн, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о рождѣніи
х, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о недоброу,
свѣдѣн, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи, нѣтъ
свѣдѣн, листв *CLXVI.*

Тем брате статіи о мѣнѣхъ
свѣдѣн, листв *CLXVIII.*

Тем брате статіи о мѣнѣхъ
свѣдѣн, листв *CLXVIII.*

Тем брате статіи, гдѣ
свѣдѣн, листв *CLXVIII.*

Тем брате статіи о поводѣхъ
свѣдѣн, листв *CLXVIII.*

Тем брате статіи, поводъ
свѣдѣн, листв *CLXVIII.*

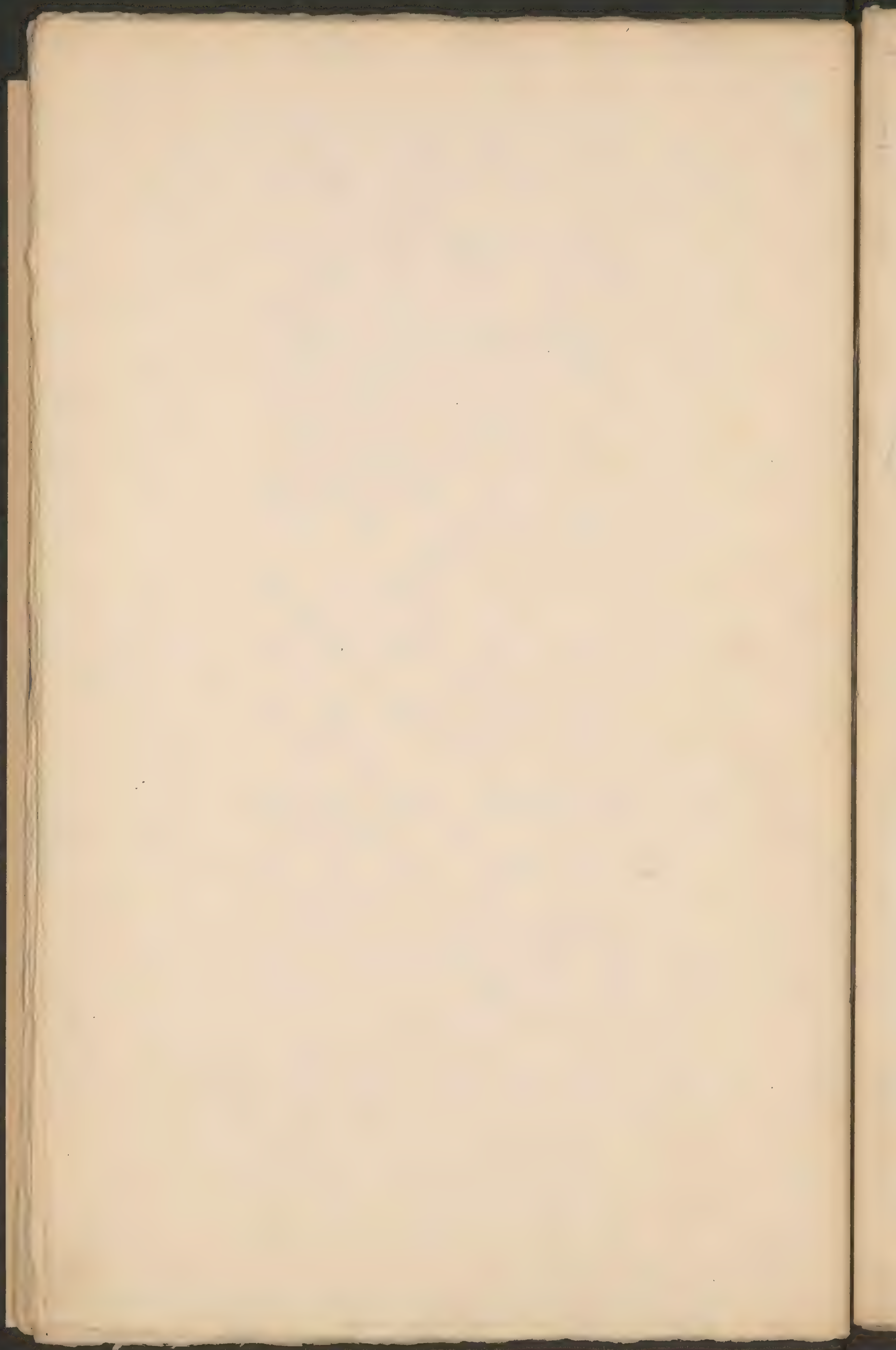

Them fater statukiv o nyespravoyed.
lyumem zdanyie ly'selhu cL XXIII.

z drugim poczem byt a yeden strizye.
go nyemoral, alye sprawyedlywoscy po
magat, przelto z osobney rady wychybne.
go bexxa kxyadka Jarockwa Gnyemyn.
slyego koczynka Jarockbyndyfor y ter pre.
lachow y stholycernyrow oboyega stadia wo.
gewod, ryckercow y hospolstwu slyachty
naszey ryemne polskzey ku ryewency
franyaczey, wlad albo statutha wladny.
lysm, wthorek popyschemy, chexat, aby ge
wryemny polskzey wchylthory zachowaly
pod myloszyat naschof y naschego namire,
mya a chexat, wzdy wyyny w lych kxyat.
gach vlozency, bo cxdstowder zly acz sye
nyehodrye bal grozy alye sye hadrye bal wyyny.

(1) *Przezyw sandry na odpor ku wysze.*
D Apocralto san. *mu prawr.*
dow kolack sthony telko mayat

II (53)

Boga przed oczyma, aby sloncke prawdy
w przedawce swego sadmnyenya y czy nie-
byly by nalyexeny a ya by chylbosczyat
swat sprawyedlywosce opwsczywcy ku yed.
ney stronie drugat opwscywczy nyepwrestat.
yaly: wladamy acz by galy nyekhorcy sadr.
dzya wybrany moczat nascat albo yego
namyasket opwscywoy boyaru bozaf
dzyedzatek stronat yednat, kdol by y przyratu.
dzyt o dzyedzyna albo o dzyuche rrechy przed
sand framyedryone nyepwawyedlywye
ocapodkayatek drugat stronat, thedy strona
wryafzona odzawye sye ku wyszemu fra.
wu stolcev. A yce yest obycy w sadr.
dzyech polskych, yce sadndrya, wloremu my.
nat stadroz, nyeporysore wyyny, alye by yego
nyekhouano, padnyatlyby frzedhouan, tedy wrye.
ze albo lryy gnyemny stronie wracony frze.
fradnye z mynat rrekonat pyatnadsyescyaf
ze smomolat ma dace lemu, story yego o nye.

sprawyedliwie pobawie wyewal ku szolcow
wyschem. *Przyzwolnienie o wykazy.*

II

A Tawarlaw z boga mylo czyni
sicy gnyemyskiego koczynola
Tawarlawybychup postawiony wozaf.
olem obekoxemysa w obyekodze y lex w powye.
cye krawowskym, wchem postolysye
(54)

thym to pyssnem stawamy wyedrycz yce
myedcy okowyemym kwyatxapmym, for-
nem kazymprem z boga mylosky wolyem
y faniem postonem natchym kstony yedney
a Bodrauka bratem natchym mylym, bys-
kopem cokolawskym kstony drugyey po-
wscylo syc myedkore wosthryemys o dnye.
syafcyms y gynyche klyosthwy, ktore na do-
lye polozymy obyey stronie myechorofce
swego sasmymysa wawycz dobowolmye
kramys wozego blafndu y chytracy na
thwardowsky swy y swych namyastlow
o wozythly rzeczy y klyosthwy thy, ktore
thw polowone: stat-na nasz swyrczply yad-
by na rozgoczeraf, yednacza przyzoftego dta-
wawycz y przyccawycz nam woz wchysldaf mocz,
abymsy kramys wozego sasmu prawem
kramym, lano dochowym yadto swyeczkyrn
myeschkadracy, spadly natchey wolyey do-
sthalhwo przyzayedly: prozelo my zbowat
pomocaf a mawow mawowacy mawelnyw-
sicy radof kolowym rozmyshymym dlya po-
kwy postolnego y ofory koczynolay, mo-
craf slyowu obwstow wladawmy myedcy
panem wolyem y lex myedcy byskupem,
aby gdy ktory wawyczowa dzyesycyany
albo gwalbowymy rzeczy koczynolaych byl

III (55)

by mawycyon, mo byce ofomymam slyofkwa-
my zupomymym. Zaprawdof ocy by lye-
kal w klyosthwy mymo myesycy szezca, le-

dy smyerye pod nyem baidacy, idhorzy dor.
wonyat skyesyacyrnat, mayat byc spraudu idlyat.
cy ac dosyca werynat, i gdy by tez myelto.
na pany pana nyemaydce albo wzynych
stronach baidanczego skyesyacyrnat wstac.
gla albo kdrasycyha, tez them obycayem
ma byc klyofa. *O ranach skaplana al.*

Ustawiany *bo swyrczonego kaha.*
tez acz by skaplan albo kark swyacco.
ny goby skowye byl by kabyle
albo byl by ranyon albo wyaferskwo wssa.
skou, tedy tha parochyja ma biec kalyha,
goby skowye bora nyema byc skigo tha.
mo, alyc wynowacyec bandye wydan
byskrowy, a gdy by wynowacyec klye.
kal albo werynt, tedy smyerye wny wy
albo myaska mayat prysyadce yado nyemo.
gdy yac wynowacyca x a yado myelby. prysy
werynt smyerye kabyle. Thedy by
skap na place wny parochyey rozprache.
nye, a wedy wynowacyec ma byc prwo.
kan a przez skowyle byl skapyon, ma byc
wydan byskrowy.

(56)

Gdy by pan cheryol mon. i ycyg cyony III/b.
Itez skorykoli pan po swej wy
skyesyacyrnat cheryol by skopyc,
them przed swyafthym fiadubem ma
larygawac spretalem, skorego yesth obye.
syafcynt; poumyaly xamyescala, tedy pre.
lath kromye swego pana nagabany obye.
syafcynt more przedac skow chere.

Gdy idtho kownye interdykthem. Ca.
OWielkof skapthwaf, idthora rrecona
yest interdykth, latho wladamy,
yze gdy by skorym skowye obycayem
prysdal by yze byc interdykth w kradawye
tedy qy latho mayat brzymac a byc ycy
pochisny, alyc kaxympr, co yest padlye kra.
skowa nad wyslaf, nyema yego byc pochiszen

any kłifepasz; i także trawow onych miast
 wlyastwiy nyema być posthizen. Tęże wsta.,
 dany, że gdy wlyastiy do sthorego miasta
 albo wcy do koczysla albo do czerdwy
 wstapuy, tam nyemayaf spyewacz tako dliżo
 aliżo wynybraye z onego miasta. it do czo
 fymey po wlyastem tacy dny nyestpyewano,
 tho wstawnym; aliżo yako rychto wlyastiy
 wynybraye, tako ma być spyewano, aliżo
 maboznowcz syeroc wyciy lymocy dliża onego
 yednego kapyetlego od slukhy borey nye
 odpadly, aliżo gdcye koly kłatwa papysoda
 III (37)

lunibye stana storey my macy rozgryze.
 nija stacz nyemami, choceniy aby wyprawcy
 ycy kopyat, przydaraniye wrozdne a bogatere
 kachowano. Aliżo w inkerdykcye tho tacy
 macy miyaf, yakomuy fymey holowcy.

W tym miejscu oznaczają urodziny, imieniny.

O drzesyafczynach ogrodnymch mabo nye.
 co wstawyamy, że gdcye stowiy
 plig na ogrodzyc chodzy albo na fo.
 byt, to drzesyafczyha ma być wstachna dama.
 ma, wyprawcy wzytkiy, tho jest, krefor, cze.
 lya, mat, kaptacha y grysce wzytkiy ogro.
 duc, na store mabhyat albo rydlem kopayaf,
 stych drzesyafczyha nyema być dawa. *Wstawo*

O drzesyafczy. *o kopyoncy drzesyafcz.*
 maf kopyonat tako wstawyamy, gdy
 kumyer stalyim pligym orze, w sto.
 rem ma woli albo konye, myprawcy onych
 konocy tacy wzytkiy, a stowy polowyczat filo.
 ga orze, ten dny ma dacz stycy; a stowy nyc.
 ma cym orze, ten ma być wykwoływ on od drze.
 syacym konocy. *Przyzwolenie statuth*

W yema być za drze drzesyafcz.
 acz podliż czaow wlycraye albo sto.
 zenye odmynyloby sye, gdcy maf.
 stwo nyetylko wzytkiy czaow any czaow.

noszą" harmonie ma być oznano, alje bez
(58)

maptoczyaf rozuma ma być przelozono.
przeło my klarymyr z bogu mylowczy" doł
polski" pofpolu y rozczestliwem naszym obes.
razowy the zbowat pomocaf y ze od daw.
nych crasow wryemnych stolyessliwa ma.
szego czafskoboc wczafzyech myspadliu ego.
dij alje padliu swych glow rozumu y smy.
slo a słowych liat rozumu rzecky przed.
nife przyskle sadkat romagycyfe, lew that
rzeck barto, a gyszemr langer rzeck gynado
alia ktorego rozdzynamya rzecky myedry ma.
szymy podolanymy gadliu y myszadaniya po.
sadkat, przeło dr chwalie borie y malty
yego y wczafzych swyaflych a madowczykto
mowych podolanymy, wlylysmy to myszda.
mye sadow, by to było słonyono: chczofa
aby wlychmyast ze na myczne crasy po.
dliu lich statit wczafzy pofpolycyfe san.
drze szymy stolyessliwa naszego wczafzyly
by rze y bafdat wczafzych. *Tworoboc lich v*

Gdyz widlad albo statuta myszaf st.
any" mayaf być przyfyzkane mymat.
lym alje bandanowym albo przyzafym,
przeło chczemy, aby nasze widlady y statv.
la wten to czas w Wyslyczy słowone w.
szycerzy szymyanyfe przyzaly. *Odrzedry*
mye zasthawowes. Copitulum

V (59)

Gdyz by kto przed sand forwal myszego
o drzedczynt wryenyafobach zastawyo.
naf, a gdy by go dr sandv przyzwal a
kadym gdy by sampyerz na roze sawytem
mystat, ledy pawod albo yszycer drzedczynt
stozyma a pyenyafdre sampyerzy. *Odrzedry*

Azastawoc myedry drze granycnem.
naszym podolanymy o granycie gad.
ny bywayaf, myedry" stozymy maclad

straw i sylnych robotk roztargnienye bywa,
 a to prozetho, yce myedky stromyenniy albo
 rzeka myedky shuyema drzeydynama filynye,
 a prozelo acz shuye drzeydynye snow obapot
 yedney rzeky prozadone bywayat, tedy star.
 sta strona swoy bozey ma rzadkoye y obrynnac.
 A gdy by rzeka moziat swat shye nyecelowyecyaf
 ofwocynowy figuracy bozey, gnyzym bozeyem
 sye obrocylo, tedy ony bozey, ktoremu fyoz.
 wey woda by ystey rzeky kryetla, drzeydynam
 bandaf ka granycze; a han albo shmyeckye ro.
 bo drzeydyn wonyim yekyete mogat lowyck.
 T malho mowymy, acz by bez rzeka moziat celo.
 myeckat gnywody obrocylo, a wozadok figur.
 sce bozey myedky drzeydynamy granycyaf

P *Kazdy nam poditany ma slacz czynyat.*
Rawo ryckerskiye. pod swat choragwyaz.
 Bo myedkory k naszym ryckersow
 (60)

mayacz na solnye ryckerstwa, czy gdy mi
 prodoch naprozecywo myfrozijiaczylom baplat
 prozadany albo na waldach, wryaly maby.
 czay nyestacz pod kazdnat choragwyaz, a to
 prozelo, aby prozy proschek albo stozaj sye
 vchonyly, ktorak lto stozat gnyzy hano.
 wyje podliq wozadki gnyz wstawyonego
 myedky sobat prozynayaf. A bowym shi
 yest celowycz, ktory myfrozijacze swem
 czyalu, prozelo wladomny, aby kazdy ryckers
 albo prozly shiachecyck pod swat choragwyaz
 slal, aby gdy przydasie walda, wnyal by
 swe myesce pod choragwyaz drzeyerkecz do
 obrozyeniy swey choragwyce. Pradnyaf od
 shychmyast ktorego nyepodlucznego nam
 nydadroz, proze naszego domorniyka, pod albo.
 raf choragwyaz nyal by slacz, tedy domye
 kego ryckersa albo shiachecycka przydadzamy
 poddomoremu. II

G *dyz yeden drugyego*
prozire sadownye a zdadzi yz wzn.

nego bandz p dling albo o illoraf stol.
mye rzec, ten od sardw myema odskafnyce
alye doycer verigny. Alie yce myedborcy swaf
czafalnoscyat albo dlya myedostalstwu zdany
przed sardem, doycer myerccynijwszy przed od
chodraj, przedo chccemy, aby lacy katto

VI (61)

myradnoy myny myepodyaly; alie gdy bat
dat przedremy sandownye, mayat byc dany
za raktat. Pradnyady kienstwa verigat, yce od
yasthuwa boynat myewolenij alye myeddligij
mye myyapuschy o klodzeysthuw, o tho yace
sthuwa myemogot byc prawy. *O dzyczdow*

Kallady chore. myny sardwego.
my myedborcy wrzad polowcyz dlya rbo.
stawa naszych poddanych, to nawczy
lyzye latornij sardowe y gych wrzadnycy,
yc gdy myedborcy myemymy mynat przedad.
mye sandownye, tedy byorat kallady a przed
zewschogo myerchdanya myedry sobat dzyalo
kalkdy myemayace lardy any mylcyerodrya
sardnego myewlaciyace, przedo my chccyace
ten obycay kabracyz, wstawamy aby
sardowa albo wojewoda albo stharostha
albo ofrowera albo storykolwye gych na
myarkhet kallad wermye o mynat na na
schym myemymy bogatem albo rboqem
slyacheryczw albo prostym, tho yesth stonye
albo gysche bydlo albo storykolwye gysche
rzeczy, myemayot rozlagnace any dzyelyce
myedry sobat, alye yestly rymye, tedy za
sthykym, yestly lyezye, tedy za stoye myedrye.
ly mayot byc chowane, a to lywo s praw.
mye lywo myesprawnye kallad bapodrye

(62)

wyasth; a wchouoz then, cy yest kallad
we stwo myedryelyz mayq wyprawyc.
Pradlyby mywyprawyl any chccyal wy
prawyc, tedy then kallad cy wchyscy
sardowe stuchnye mayat myedry sobat roz

stżydyc. Pradlyhy czy wchyscy sąndrye-ol,
bo gych gyncche stoczyholoye, co na wytech
chr stat wyfysany, pcczyw narzey waly w
czynly a kailady ficed cratem rolawyo.
nem myedzy sobat roslargaly, thedy themo,
czyg jest kailad ljo bo kon albo gyncche swije.
rce, schicodot podliq otchaczowanya mayat od.
lorycz a i swynat fyaadnadyeczya, który ocr.
chre, saccvnd kailad swym samnyenym
ma poforynyat. *O fyeccacy oczczowanyej.*

O lya thego, yze synowye jednat
krowat stat spoyeny a yakoby jeden
cxlonyet myedzy sobat stat, pccelto
czmyerdyemy, aby fado oczceet ryw, kactny
syn swej fyaacoycy nyenyet, yedno oczco.
wey fyeccacy vzywat. *Scholtychy mayat*

A sthamyamy *woynat-ychacz.*
aby kailady scholthys lako drchoiw,
ny yako swyccety panow podliq swej
mocy kardy swamy na woynat ma foyechacz.
Ichowemy mayat na woynat se. sprawa.

VII (63)

P Otrzebno jest, aby kardy swego fwa
wa vzywat, aby yze czastowocet dw.
chowny w oczczonye myechuoyat.
fraw any vchwat koolyestwa naschego fo
dlis cyemyan a sljachtly naschey nyepotat.
fujacy, a wchawocet koolyestwa naszego yor.
ko gynczy cyemyanye pocywayat, fwebo
valadamy, aby kardy laky duchowny ocr.
czyenat podknanat brzymayacz, podliq saccvnd.
ka ymyenja na kardy wyfrawat swamy ye.
chacz mayat; a gdy by myechczyal na wyfwa
wat woyny yechacz, tedy z gynczya konego
ma slhaffyca swemu bratu albo blyznymu
frygrockonem. A gdy by myechczyal vzy
myer lego, any woyny frotloffowacz, tedy ymye,
nye thych duchownych na naschacz fwa.
fryfryfryemny, ktorym owocyly mylczenye

ustaleni. *O pospolitem rzeczy.*

Lze otya krechivsky panyerney y
lex dzywycy, oprowadanye maslye
ma byc pyn odolatono, aby gdy ony
tego porowq albo ye albo porowye na nyedlo.
ny rad albo prawo, thedy chcemy aby sasn.
dzija swego podopieczna albo gynczego na
mieschnyku thedy panyerz rzye sasn.
zem do yej gospady ma poslac, przed ktorym
ze to rzecz ma polycerz swemu rzeczy.

(64)

stany albo rzadcy albo domu ye yej bandrye
bywcy. *O sasnicyego rozgodzany wprawy.*

Lze gdy wstedy celowye sam swej
rzeczy drugi nyemnoce przewyest, a
prosto chcemy, aby kady celowye
ktorego woluje sladla bandrye, przed sasnem
solye rzeczyka ma rzadcy, co by ye
go rzecz przed sasnem przewyest.

W kadyem honyerze. m. byc sasnicy.

Ize rozonaycy sasnicy oriel wykawa.
yaf a rzeczy kadykroce podlug swej
molye rozonaycy, prosto chcemy
aby sasnicya jeden pewny osobny a wybrany
byl w Czakowye a drugi w Sandowyrz; a
gdy my woltowat ryemnat przewyestowat wgedzije
my, tedy sasnicya y podopieczna tego honyerz
na naschym dworze mayat byc ustawiony
mox sasnicy y rzeczy przed namy wykawa.
yaf; a o rzeczy dzyedzynie dalye krech nje
dzyl roay nyemnat slac, aby gdy bandrye
kaloba o dzyedzyna, tedy sasnicya albo pod.
sasnem przewyestowat kaloba o dzyedzyna
przed namy ma wykawa, amy ryecze
swem dworze that ysthat rzecz rozgodzany
proce bysmy byly nyedkorym nagobanyem
fyluym ogaryem, tedy my rzeczy albo
przynamnye celowem ryeczeom do sasnicy

VIII (65)

y podopieczny przysandkorym polycerz

my, którzy chcą rzecz dyedziwną podług spra-
wiedliwości rozgodzić. *Wskazywamy*
na liść sądu w Kardego wojew.

Tężamy, aby Karde wojewoda miał
sądzić swego włościanę, cho jest Pra-
nowski jednego sądu w sądowny-
ści drugiego, i ten starość mógł mieć Karde
swego sądu. *Wskazywamy* *na liść sądu*

Dlatego ten był obywatel, że *brano*.
any godziwy any wiatr brzmiano
przy sądach, a ciastobroczcy, którzy
miedzy sprawując co w sądzie, aże po obye-
dziejach obywateli się przychodzili, którzy to ciast-
brocz szubier sądowny nagabali a sprawye-
dliwość w sądzie kłóczyli, fureto aby ciast-
y godziwa sądem była sprawiedliwa, i sta-
wamy, aby obywateli sądu Karde sądu
dy albo który sąduły pocztowscy od sądowni-
ar do dyedziwny godziwy, cho jest do polid-
my; a gdy by tego dnia w sądzie rzeczy
wydawać, wtedy wrony w sądzie a stron-
i wrony dnia do liście godziwy mają po-
równane rozprawiać. *O rozgodzeniu wrony.*

Aby latowcy rzeczy *idych rzeczy.*
sąduły rozprawiały, chcemy, aby
sąduły nieważące sobie ferson
(66)

tegożego albo obywatela, aże podług yż wron-
to pozostawiających, cho jest sąduły a dyedziwny
mexawory, wysłuchali a wysłuchawcy rozpra-
wyły, aże wrony pozostawiających ferson pod
straceniem wrony swego nyema ferson
miedziemu dostrzeżeniu nyedziwny albowiem cho
podług fersony liśćw wrony glossem
miedziemu na pozostawiających, cho jest do ferson-
wy ferson tego fersony odprawiających, a cho
ze do wrony rzeczy. Fersony albowiem która swo-
ia wrony fersony, która by się mogła wy-
ferson do sądu nyedziwny, a ferson wrony
ferson wrony a nyedziwny any ferson po-

sta, tedy gyszcowy karat odstafnyck, a drugie
rzeczij fyllne rozprawacz, ze do konca. Pradnyaf,
by ona strona trzydrocz kawolana procek wzne.
go fwy skrywydthey godzynye nye mywidaxal
sapidryum, a gdy by sandrya chcyab od sthol,
cra wsthaec, bycham thwy drocz ma bycz wex,
wan, gdy dobowe myethame, tedy ma bycz
zdan wczem baprye foralowan. *O mywoczeye.*

Gdy by nye *myw rozeldyego sofo wstawu.*
sto kw myecow, gdzie to sapidrye myedaye.
lyby do sapidryum, stonije odprockre.
nija wsthaflly albo pobrzebysmy myemayack
tho yeth do prosceniy lysts pzeutnego, a tho
by wczynyl swat smyalosckyt albo wofalnosckyt.

IX (67)

then stonije wzego odpriscenya wignaf
proczadnye wczonaf pyalhnordyescrja.

Sgdzeye mwyack *Gdzeye sto ma sandrye.*
sandry polyeckone, wczynly by sobye wo
byczaj myecra yacdy gdzeye do sapn.
streny wybyrack, a to stony wczynayack,
procto aby dozdij sapidrya myedkyl, gdzeye ma
sapidrye, chczemy aby pan stonowskij we
brech myescckych sapidryl, tho yeth wstha.
lowye, Wandreyowye, Wyllycy sapidryl.
Pradly by tho wczynyl zymak a bandrye sapn.
wzyl po gynyck myescckych, tedy od myego
mwe bycz odesuano yado myedprawnego
sapidryey. Tho bez wstawyamy y o franje
sandonyrosckem. *Wczynyl kouto ma po*

(25) **I**ze wczynodrocz procek proczowy
lysty bywa wczynayack, a to procek
sandrye, procto wstawyamy, aby sw.
wczynyl tym obyczajem proczwal. Gdy sto
nego zymyany na ma proczwack, tedy do
yego wzy pzechawsz, stonyckya myednego
myewczayack any zabowack, do wrotk onego
zymyany na proczpachawsz, swat lyadaf ma
wczynyl wczynayack a yego kawolack powye.
dayack proczynaf stonogo sandryey wczynka.

zanym a dlo porywa a ser. a dlo dlo a dlo
i dmyckye fopohu myal porwack, lheddy
(68)

by puz obyczajem ljanat wewroba dmy.
czya ma porwack

Alye yce czoftlowock dlija nyena mycz.
wycku zyemjanije wzjady wobyczaj
albo dlija nadladu swych nadladow
strow, gdy porywa pana mycklowey wcy.
ledy kromije wyny i dmyckye porywa;
fowelo choremij, yce gdy dlowye stori zyemjan.
nyu ludy wcyzmyenije a wcyzkyenije wcyzmy
a myewymye dmyckye bapdyje porywa, ten
fowepadmye wyna wcekona fupathuadkye
aczka. dlije gdy by dmyckye byly by wyny,
ledy ma dardco porwack osobno do wroth
yco gecharu i dliatad wderzywcy porycij.
mat ma fawyckyeck. *Tafyer za fupowu m*

Pryolawa *holowcy*
sije czoftlowock, yce dworcanyje dworu
naszego albo gupowych. dlowykolwije
fowed nas albo fowed sandkya naszego fowij.
wack chytke a wcmayckye kaloby wyny,
slayaf dlija wcyzkyenya stony a fowafpyenya.
fowelo my chcyce fowoc obcyena stonoma,
wstawyamy aby oddichmyat cy, dlowy dlo
re fowowaf fowed nas albo fowed naszego sapr.
dwyat, aby dlowy a dlowy myeli wcmaykyenije
na odpowiedz albo na odpowiedzenie, fowed
naszym sapudem, aby lacymy chytajmyj

X(69)

kalobamiy mybyly fowechytkeu, fowelo
choremij, aby sapryercka albo fowcka fowedny
kaloba, wcmaykyat fowoyt, na lyczije fowew.
nyu, ludo, yce fowem myebafdyje mycz fowij
dowono do kalobyje. Takto lez gdy dlo bapdyje
fowwan o obcyobcyat albo o myelkat wcmay
fowemafdy, to yest o fowobryercku gwyemien,
thema ma byck dan fowpodyly now fowec saf.
dwyat za fow myebryelije; dlije yestly o maly dlow

albo o słowa, tedy nacayvbx rok yemv ma
byck sham. *Sluzebnyx zwolat sandryego ma*

A xatkoctock forced. *nas pozynwac.*
sharga pozynwesyna, iano sluzebny.
czy albo poruny qyexdcofz po xymy
krolyestwa naszego ubogay shychtat y ter.
duchownych wcy nawczyly sye lopycz al.
bo qwalcyck, a lo kromya kadncy wyny
y kromya wolijey naszych. wczadnykow albo
sady, szkadayaf ma nyc foruny a dawayafce
qym wocy, forcelo ubostwo ubawcy sye qroz
qych, pyemyafcemy gotowyny forczaracayaf,
dlyaf ktorey chytroscy chcemy, aby oddych.
myaf nasce ubostwo myexdcofzcano, alye yed.
no tho ktory sluzebnyx wcyuny, tedy yemv
lyck ma byck forczono a qymyemv ma byck
na nas wyaftho. Thofz ter wynaf forczad.
nyc qdy by wogo forwal kromya forczara.
(70)

nyc naszego sandryego. *Mydtkv*

D lya fraj. *chodzyck xbrojaf forced sand*
wckownych albo forjacyol albo slug
myektoy forced sand nawczyly sye
sylnaf moczaf forychodzyck a lo qrozamy
wczadnyck wczadnyck wyexafstwo. forafpya.
yofz. forcelo aby sye lacy wczadnyck,
chcemy, qdy by ktorey tho wcyunly, forco.
fyzaf wynaf do ktorey nasce kromya
wczego odprucenyja, ktora wczona yest
fyzafnadzyeszya. *no. l. d. q. k. a. b. v.*

P wydawayce ter yre qdy *cr*
ktory bywa forczan forced nafaf
oblyczowcz o myektoy wyny, to wst.
o qwalt albo o klobczyck, wcyunly sobye
wobycraj, re lo myswaf wobyaf alye forcy.
kacanyx swych sharych albo forow
ktoraf lo wymowaf na kloscy y odmyerck
czatkoctock bywayaf wymoweny, czoxer.
my vualy yz lo bylo forczynw sprawye.
dlywoscy bozey, forcelo bozay bozaf ma.

yojce fcecyjo lemo, vslawjannij yze
 gdy by ktorego zlotnyka przed nas albo
 przed naszego wrogiu dya forwano a doko,
 nans, tedy kadny wynat ineyna byce my.
 prawyon, jedno podliq kaslwy ma kryt.
 byce: y ter ma odpowjedact a my jedncij

XI (71)

wymowy swem jancem myemce myeck,
 acz by ter ma to wkladowal przywylcyje
 albo ktore thwardosci nasze albo naszego
 namjastka, my dlija rozmnozenija slozcy
 myedry lacyemy, lacye lylj odwoławanyj
 y kacymy gye, kanyce majjace; a gdy albo
 bandrye o dzyedrynat albo o gyzrat wcece
 przed nas ij bilbi forwan, a ten to stacz myeck.
 kryal any stbal, tedy wrem koly bandrye fo
 kalowan, ma byce zdaw oij stazon polajfyo.
 my. *Uwaga: wiecej sluzebnym ma kowacek.*

Polebno jest, aby ktady sandrya fory
 sandrych myal sluzebnyka swego
 wolnego: forzo chorem, aby ktady
 sandrya gyzney myedncij personij myfo.
 krywal, jedno sluzebnykijem albo woznem
 a wygajowyk th, acz myektora wcece albo
 gualt albo katarqnyenije stalo by sie przed
 sandem albo gdrje na plowce sandryego, te.
 dly tego sandrya more forwace yarecy albo
 nym sluzaf. *Kromije powodu cawiny myem*

Paschy wrogiu myckij byce for.
 albo gych namjastkowije albo fory
 rodkony gych wzydij sobye to wo.
 dzyedryj konyew, chczace strawy a robolhij
 ter ma ktora dolwije personaf wzyatczajace.
 yd, albo chytroszcyat namych myedkore

(72)

fyeniyodryje albo ktore gyzne darj wzyace
 na thy yekce foruwy okrywe a rozmajke
 mynadydnyat, forzo chorem, aby lacy, co
 kogo forowije kromija powoda, ten forpad.
 nye wynat wcekonaf fyatnadryesckij te.

mo, domo^(s) i drugo ludo porowje. Porowje ..
zem lez sandryam y falk podsatstwow, aby od.
thychmyath kromie powodu kadnego por.,
wz myewyblawali. Na ktorem porowje lez
ma lyez porowje, we ma lyez porowan.

Tuż też odpiera się, że by było w stronie

Gdy mychło o drzewie miał *dalej*
był by porowan a odpowia krakko,
krocz chytrosczyat przed sandem ludo
odpiera, że by było albo tam są wygnanych
stronach, a to porowje albi polownem drze.
drzewowij drzewie miał odciśnięt, a ten do
drzewie miał, który ludo odpiera, mowi albi
mych mychł, a ludo o ludo ystak drzewie.
miał mychł odpowia, porowje chere.
my, aby gdy by było albo tam mowi sam.
drzewie ma drzewie, a ludo się drzewie
albo w porowje, do ludo se to drzewie
porowje, ludo ludo razmij porow
wornego yawno wywoławajace do odp.
mych porow, dawajace zem pew.
my rok y mychł; a gdy mychł

XII (73)

byranym, tedy sandrya podług kalobij po.
wod ma kdać, a tego mychł kdać.

Odrzewie. *Odrzewie*
lymij się, jako gdy który mychł
o mychł kdać kdać sandrya ma
drzewie, tedy gdy by mychł wygaje
szere wolow, to wezmaj drzewie albo kdać
drzewie, a mychł se porowje tam, gdzie.
by sprawne mychł kdać, ludo się mychł
drzewie soba porowje. Porowje to wezmaj,
aby o porowje mychł kdać kdać
kdać kdać kdać kdać kdać kdać kdać
do wzy tego mychł kdać, a ludo ystak
sam kdać w mychł, mowi ma wygaje dwa
woly. A są lyez mychł tego kdać, k.
dy mychł kdać kdać kdać. To lyez
o wole kdać mychł kdać kdać

frzykaxgem; ohy o brecey rax frzeiad.
 nye, ledy oho, oca bandyze frzwau, ma stra.
 czech, ktorego sandrya ma osafdyce. Tego tez
 nyefwczamy, aby ly wole ludo wyzafte, do
 mya wzege obrakonyz darmyalec byeckye
 chowany dnye nyedkych, a rymye lyokyeu;
 a fotych dnyoch nyewyfrawyeny ly hie
 kromye dlorey wyny, nam albo naszemw
 sandryj mayaf byck fryzandremy. To tez
 chereuy, gdy shorednyu frzy dyecksdowa.

(74)

mya, do yest frzy cyary nyeklorego nye.
 myanyia shacholdy sandrye gwaltem nye
 meusy albo frzedewyaf albo wgranykach
 albo zagranyczamy uot kahlado moczaf lego
 cyemyaryna albo yego dmyeckyow byl by
 uolbyth, ledy ludy nyemyanyu nam albo
 naschemw sandryj frzeiadnye wynaf frzaf.
 nadryeckya a kahlad kmo domw frzefaf.
 dkon byl sandwonye, xdmigaf wynaf frzafua.
 dyeckya ma dace. frzymyalyby wshoraf ka.
 dladu ludo shakomego y wyny ludo frzefaf.
 dlych nyepostofnyl a kanye doxyck wrymyck
 nyechczaf, a kaly dlyja moczky yego sandrya
 nyemiyaf by yego dyecksdowack albo kryaf.
 dace, ledy ludo krynyacky frzeiadnye wy.
 naf rzeconaf schestnadryestha. *O wymne...*

A

lye iye *na rzeconaf yest szepodim dloreyckya.*
 myna syednadryeckya nykonne nyema
 byck shakana, gedno do naszemw shole
 frzelo chereuy, aby nyedkyaus, goby albo
 oca ma byck shakana. Napymyey domw da.
 dzaf wynaf o pozostwo a nyemogt by sye
 myprawyce; drugye domw daczaf wynaf
 o gwall albo o rozboy na dlobrawolucy dlo.
 dze a nyemoxe sye wryckyczek; frzeckye gdy
 dlo nyecczafek sandru naszego, frzed sanden.
 myecza albo dorda dlobylby; czthwarthe

XIII (75)

gdy dlogo sandwonye o shoraf rzecz adaczaf

y karat doyer wczynye albo walcymye, ostawic.
za doyer wczynye, a lew to wicardcy do "
tycz wczynye any albo walcymye postawyc
do doyer wczynye wczynye od sadru od
choobatek wczynye lato cymyaryj that wynat
mayat bycz polaniphyenij. *O dryczkowaniu*

Abyc yze oboswo czastotocz *xyemian.*
na cymy i szode myemaly cymyaryj
fyzelo, yze mychodliu spawiedliwio.
tory, aby wyaryj wczynij y swat more wkaru.
yacz do dryczkowaniy albo na cymyaryj ya.
dlat yato na wynat a na lto myemaryj fizy.
drazaniy od sadryj mychodliu radnat
wynat xyemianyna albo yego kmyecyja
drazgetwo cymyaryj, fizelo chczemy, aby
sandyja albo podzawolek do cymyaryj mywaryj.
czy postat yedno dwo facholko szwecny.
xyem. Sandyja lez myema karack cymyaryj
mychodliu fizy wynat, aby sadryj bawdyje
kotan do dryczkowaniy, albo na cymyaryj.
facyjatyj dwoy sandyja albo mychodliu swat.
karat kogo fizy wynat dryczkowacz albo
cymyaryj, a to dwoy swego fizy bawdyje, tedy
sandyja lew kogo lato dryczkowano
bydlo albo gypce rzecy lato wczynye albo
(76)

yego kmyecyja, acz by lez byly drycz "
kowaniy facyjatyj a szawczym yze.
mychodliu dryczkowaniy albo cymyaryj.
drazny kromy szode y obwiczynia ma wro "
czyz a dacz na walcymye rot facyjatyj gym
facyjatyj na sprawat albo podzawolek swy
mychodliu. facyjatyj draznat swy
mychodliu, tedy sandyja albo podzawolek "
dacz na karat facyjatyj albo kmyecyja, lato
dryczkowanego, facyjatyj bych kmyecyja po "
wczynij albo facyjatyj wynat rzecy fizy "
nachodliu. *powod na powacz szawcz.*

Powod na powacz szawcz na ro "
dly, szawcz stany a powod mychodliu.

nije, tedy sapierca ma być z mycio "
 bym od rzezy" forer fowoda forwancy; a to
 gdy sapierca myskal sam albo forer forla,
 tedy dlija myposlowstwa ma być zdany
 w mynie dwo wolo. *O kaskawie*

Wyschla rzezy *albo czego przypadek*,
 wnyktorych stowach jest potrzeba,
 a wozaktor fory sadzacych a rozgodce "
 myr rzezy rychlosce myma być dryera "
 now, forelo cherezy gdy by mysko był for "
 wam pyrowe, wlore, forerke to odpawie "
 danyr na kalobat dowodnat, a ten to myskal,
 tedy dlija jego myposlowstwa ma na bre "
XXII (xy)

czyem roku być zdany a powodowy ma być
 forisafdrona dryeolopia y ma być yemv da "
 no wolejedkumat myzkanie a sapierca ywz
 ma odsafnyer y stowcyer wstecny forer fory "
 sadzenie naszego sadzacygo, aczby była kalo "
 bo o dliu albo o kaskawat a forwan pyrowe.
 wlore, forerke, a ten to by kamieszkal al.
 bo stacz mychczyat to myfrawymy kaska "
 my: tedy sandzija ma forisafdrone wzyt,
 to co jest kaskawijona powodowy y dace myat.
 zonye. Acz kaly kaskawa myskala by ka tly
 pyenyafdrce, w ktorych by była kaskawijona
 a powod albo cypce były pyenyafdrce, myer.
 czynt kandyer wymoiwy, yedno forerke
 kaskawat foryfat wpyenyafdrce mych, li "
 dy ma myer stowcy na tej ystej kaskawije;
 alije acz sobye wymoiwy mysklorat forykerij.
 nat fory kaskawije malego albo mysklyego
 pyenyafdrce, tedy malat kaskawat wmyeserke
 wpyenyafdrce, tedy yemv sadzacy foryfat "
 aty dofelnyer; acz by by ter kaskawa myat.
 czezy wacyda, myaly by pyenyafdrce, w ktorych
 kaskawijona, tedy oskalek thenn ma pro.
 czezy, czezy była pyrowej. *O dowiedzeniu*

Pozelo aby potwarz dracy *gualthv*
 myemporta, cherezy aby koregodowye
 stowla myporowany swej czezy celo "

myet w iadły doluże qwall forsed sadt byl by
 forwan, tedy nam dobrym swyadecstwem
 ma byc dowodano. Pradnyaly lo mychadryje,
 tedy wlostonat raplat przysyagowcy, sam odbat
 dryje. Gdy myetlorcy bylyby w yednem po-
 wyecyże albo pod yednat porochyaf a yeden
 drugyego choryal by p kłodreystwo myetko.
 mych rzeckij myzwacz forsed sadt, lo ma
 wozymyca mych rok myjnyje, pradnyaf alho
 co handryje nam mowyc forsed namij a lho
 wozymy po rocke yednem a kaloba, nam p kło-
 drystwo chore odnowyca, tedy lo co bapdrye
 nam mowyl swyadecstwem ma dowodac.

Gdy myetceramyn dal by swadno na borg.

I w donycoz chetacy wozymyca prawom,
 wstawyamy, yxe gdy by myetlorcy
 myetceramyn ryemymymy dal sw-
 kno albo qymzat ktoraf wofyaf na borg al-
 bo forycyaf wromy kapyso, na ktorem lo
 yawno stal by dlug, tedy myetceramyn
 ma dowodac swego dlugu narzymymy,
 nye wogady. Aczby swyablow myemyal,
 tedy yego ryemymymy wlostonat raplat odbat
 dryje przysyagowcy. *O doswiyabowen swy*

R odraz shacrecyky *shyachethnosce.*
 od rodzayow pochodzy a synowye
 od mych porodkeny qymy ter doswyad.

III (79)

czayaf nye shyachetnego rodzayow; forsed acz
 by myetko myemyl nye byc rodzayow shyachet-
 nego a qymy by kemo myewyemyl, tedy
 ma doswiyabowen rzeszyaf maxow swego ro-
 du, ktorzy lako mowaf swyabowen przysyagow-
 sky, yxe kemo yest brat nasz y yest spokolije,
 nya wozymy nasych. *O kłodreystwo krot*

P yob kalowal na for. *alho myow.*
 na forsed sadt, iako forolij albo dry-
 nya yego nocnaf rzeckaf woadomye
 wzygowcy, do swego stow donyost chetacy
 nam doswiyabowen. Alje Tam kaporat rzeckij

złodzijszwa, rzekł, że swą miłość
do swego domu przyniosł. Tedyśmy
tępytali; był by kto, co by to wydawał,
gdy ten wyprawia miłość swoją i miłość
do swego domu? Tedy przyobro mymoyak
swyathkow, rzekł, że swyathkowye są zmas.
by, mymoyak mym do wyadczyc. Tedy my
wstawcy, przysadzylismy Tanowu wlos.
mał rostał przysadzycy, edyce, a to tako acz
by Yan pyrowy mylił poroszon wreczcy
myntorey. *O doswypalczeniach nam tchylnych.*

I Est przyszo donat albo przed nas,
yako przyobro scyapoyak Tana, iest
ranyl nawlyczy a barzo. Tedy Tan
przyobro porwał przed rano kaluyak nam,
(80)

że go wranyl, ale za tego porosł miłos,
bo on jest miłos pyrowy wranyl, a ma to
nam ja swyathny. Tedyśmy Tanowu
przysadzylę swyathny woyetec na przyobro,
przeło że go porosł nawlyczy y jesth
py ranyl, bo przyobro mycodeymował swego ry.
wola, alie że mscyl swej woywody fyt.
wey woywody. *O doswypalczeniach swyath*

P przyobro kabo. *Kow na shrebnyma.*
wał na Tana, że yemw tocy namy
kadat; tedy Tan porwał, że to wery.
mył przeło, że przyobro mozoł nacychawszy
wodom, tego macyetec albo syostat albo zonal
albo drzewnat wranyl, ktorak ranoł aczkol.
mye shrebnym oberwał a wozadoc gyscy.
my do shonalityny swyathny tego chcyat do.
donac. Alie gdy sadya shrebnyma fytal
jesth wydawał that ranoł, stoty to kaporat
sye jest tej rany mywydycet; alie że po
sypczeniach shrebnyma porat kamyczestamij
matichmyat Tan do shonalityny swyathny, kto.
rymy sye kamyczol, że postawyl, ktoray fyt.
naly, że ranoł that ystak oberwał; przeło
my to kowawcy, Tanowu swyathny sda.

zalyamy y vstavlyamy praxpnycky.

*O slozhenyathoryenya ran, gdy slh
go vraz, vsvadye, capitulum.*

XVI. (81)

Proto ma Tana zalovul, yro py vramyl
a Tam bez mowy, yxe py pyotr vramyl
a na to kamjodl. sye swyathukij a swyot.
deestwem. Tedy my na tem rozgodyly, yxe
yestly wewadye pyotr Tana vrazyl, tedy
Tany swyadeckus ma bycz praxpnycky;
alye gdy by wromye swady albo kataronye
myr Tan pyotra vrazyl, tedy podlug slucha.
ya pyotr sude nany ma popraxpnycky.

swyacycky, aczay na tem czar ym.

Oswyacyckym tego *scych, mychyls.*
dobrze, jako dla sluchow czastobocz
wspornye mychory to wczaly wo
byczay swyadeckus odzwczayacz, koren
odzwczenym czynat yzne wczynenye
prawdy. Procto p lachy odzwczenye lach
wchayamy. Tedy by dlo swyadeckus myodt
a theme to by odzwczano swyadeckus klyat;
wat, tedy ten, domie sye slachy to wromye ob.
vachenya swy wczay, more pyntche swyad.
ky myetce, acz py ma. Praxpnycky by myetce
myetce pyntche swyadno, wczay acz wat, al.
bo lachay wchaythwye, tedy chczemy aby
ten, od tego sluchow wydana lachdye, pod
dobrym radzymym albo pod praxpnyckym
dzyck wczynenya thym to wchaythym dano
rozpraxczenye tego dlyor, aby cy yckay

(82)

swyathukaye swyadeckus obczonaly aby
lachym praxpnyckym prawda myetce
naly, acz by py lachym byca lachym sluchym
rozpraxczenya mychczayano slach, a to lach
py by to bylo yawno, gdy by praxpnycky rozpraxc
zenya, golye to nany swady bozey, dlo sye
wchay, yxe yest rozpraxczeno, alye to podlug
boza alye myetclany wczynenye swyathukay

leci chcemy, aby domy wrazenia rzecy
to jest dawcy, sponadzi swyadectwo tych
swyathlow przysadzyl, a kto swyadectwo
ma moze myec na wyeky. *Przyrodnym*

K Urad do „*niegdy more swyathlowe*”
nie przyslowal na domyeniow a nato
wyosh schet swyathlow podlug sta.
kany sadowey, myedy ktorymy swyadcy
byl syot konralow przyrodnym. Tego
syota to domyeniow kamersal odwolace,
gdy gysze swyadcy myeniow przed sad.
tem podlug obyczajow tych, iże jest
przyrodnym domyeniow konralow, a pottem
gdy przysadzaly, domyeniow syotow swy.
doctwo chet odzwyczyc albo odwolace,
przeko iże jest przyrodnym konralow.
Przeko my uradowcy, iże myedy przysadzaly,
my sadowcy rzecy godnaya i wkładaya
nichley mye mychylu w te rzecy syota

XVI (83)

na swyadectwo wkawylismy i przysadzcy
hymy. *Dawnosz trzech lat y trzech mye*

G dyz w prawych dawnosz dlya *syafcy*.
hymstwa jest wkawiono, prce.
to wkawiamy, aby kto doluye by myj”
myal wktorcy drzedymy myecto myec po”
dlug prawa, stonke to gyszy brzymia od
trech lyat y trech myexafcy kromy w”
tego nagabaniya sponadem, aculoh tego drze.
drzyna sprawnye by mychyla, a ktory by byl
blysczy to drzedymy wten cas, to jest trech
lyat y trech myexafcy, mylcy a rzecy mye.
pocniye, ledy wkawiamy, iże ywe ma myl”
ecet a drzedymy stracych. A gdy kto warka”
mye myektoat drzedymy kothawy, wkawia”
my, aby ten, ktory kothawy albo tego przyso”
drzony przynomney godnack wrod przed na”
szym sadem, nie go more myec, albo wpa”
nochley ley drzedymy albo mi myecoch al”
bo po roloch swyathlow, iże lha drzedyma

wlych to frymofodoch jest postawiona, te.
 dy lako czyniater ten, czyja dryedryna albo
 jego frymofodoch ma more ca dryedryscy
 lyat swat dryedrynat wydrpyce y wyzwolyce.
 Pradnyaly by tego myewrynyl na dordy rok
 ze do frymofodoch lyat; tedy wrytbo stra.
 cy i ma mylcecz. Alje frany mayakra maza
 (84)

mnijmayater sye myecz prawo do myektoey
 dryedrynye albo dlyä wyana albo yadokolnye
 yfymorey; dawnosca ma myecz do dryedryscy
 lyat. Pradnyaly wlech lyecryech kamylery a
 myepowrycy rcecy, tedy odlewscego frona
 odpadnye. Alje gdy lator frany bandrye wdo.
 wa, mayater more do myektoey dryedrynye.
 ktorym kolnye obycayem, ma myecz daw
 nosce ca rcecy lyat, kamyleryly tym oby
 cayem yako y frymofodoch odlewscego prawa
 odpadnye. Alje dawnoscy mayat lyce lry.
 many, gdy czynia gest wphokoy, bo rcecy
 w lrywy albo kamylerycy othem na rcecy
 trofnowe rcecy to spowozanniy, ze yatercyer
 rcecy dawnoscy nyema myecz. *Dawnoscy*

E an kalowal na *odledwo lath.*
 Fryobra, ze na jego dryedrynye fracy.
 rcedwry jest ploth y wrytly wryt.
 ny fryobral. Tedy odpowryedryal Fryob, rcecy
 lator wlecy rcecy dryedrynye rcecy rcedwry.
 y rcecy na do dwo lyat myecchal a mylcechal
 o lry rcecy ploth a myce mygdly myenagabral
 ny yednem slowem rcecy rcecy. Fryob my
 rcecy rcecy lyenyschwo latoro, frymofodoch.
 lrymy Fryobowu rcecy dawnoscyat dwo lyat
 o tharac rcecy. *Dawnoscy o frymofodoch.*
 rcecy rcecy frymofodoch.

XVIII (85)

E latorow rcecy rcecyat swat dlycyat
 rcecyat wmlodych lyecryech y rcecy.
 myenym yako to rcecy rcecy na swat

ayczyl, który przed, były była. Tedy mi
ffrańcyzki przy łazialnym wyszczu mył.
rzeki dliżi kato długiego czasu. *O flackie rze*
A Cz Solimie płat *czonem łozymacke*
rzekonij łozymacke, który podług
obyczajów sądzia brat, yż był razi.
nał a wozator pokem wyalijemij pod gpi-
szym mynawanyem słowem przytaczaje,
którym se obostwo udrażano, forsetho
wskazywany, aby o rzecy wyelity sądzia
wymyśle płatki rzekomego przytaczaje
wymyśle cetyry gnosze a o mynawcy rzecy
XIX. (87)

dwie gnosze ma wymyśle, a to o rzec obije.
obymat albo mydzyedymnat. *Pyrowe d.*
G dyz rze" *mye wiewy mowcy sthoy.*
czy wmarle trudno webużayce ya.
ko mynawle na jostek za rze obowier
a wozator są myeltozy, co rzecy forsetke
y ter sądem osadzone myeltozy myny,
shy nawczyly rze-wedzyerke a to wtem, gdy
myeltoza braciya albo brat rzyostat ock-
czyntat bandat dzyelity albo oddzyelony,
idthowix to dzyelony przed sądem brath
albo ryostra przyymat sdaranye, a potem
drugy albo gyny brath przyzedwazy
przed sądziat ono sdaranye odwola docto.
nawczyer albo chczepce daktowce yz by przy
thym sdaranyu myetyl; chczepce aby tho
sdaranye mypytano albo ugarano, a dthe.
mo paschy idndrye caphotroce rze shlanij'a
yat a rzecy sdarane mygascayaf: forsetho
my chczepce prawnyeschy konyce thym
rzcram wskazyce, ukladamy, aby gdy
braciya albo ryostra pbratem ockczyntat bof.
dat dzyelity a dthowix przyzwolijat albo ye-
den rzych przyzwoly, tedy drugi po-
tem mynawce wozatayce, aby ma łozy-
mace kato, yato drugi, mygascay o caphot
co nam przyzwoloda, o thaf more mowyc;

nyemaganiy, tedy zego szaranye ma mo-
P yotr postawyl sye naprzecywno Pa-
nowy sady o rzecz ktoras przednym
mial albo czynyl, alie robanye Pano.
mo przekladze wshyrajace sye przyzast
a sadyey nyemaganiy, tedy my rzecz
albo szaranye Panowu sadzacye wstawilis.
my wmoce myce a ma przyotr mym podling
szarany sadyey. *Przysze szaranye sad.*

H albo kalowal na dryego ma moce.
andrycha o dryeokynat, alie an.
drych kawodl sye dawnoscyat, ce.
gor to podling prawa doctonal. Tedy sadzacy
ffalkowiy przysadzyt dawnoscy przyzast
a o dryeokynat mycece mylczonye mycece.
Potem przysredowcy chynolay brath
(gd)

mlodcy Talow, chynol lako rzecz wrow.
cywocy, onat cywocy. Tedy my szaraly my
chynolayowy brath ffronkowem wley
rzeczy mylczec a myslowchac a przywore
szarany sady moce mycece. *O mlynarzu
pospolitym myedry bracyat.*

H Ranek, ffolko, andrych brzy bra-
cyra mayace yednego mlynarza, le.
dy andrych o myedore myny mlynarza.
rea przed sadzacyt podling prawa doctonal.
Potem Talow mlodcy brat przysredowcy
kawolal kalinyjce na andrycha, yz by ye.
go mlynarza sadzacyt y dal. Tedy my
wzracowcy kalargumyze przysandrylys.
my, yz podling prawa wczynyl. *O pryszcy.*

A yezgodny obyczay nye smyeczey.
wzylaly myedry sobat szemyanye, yz
gdy ktory smyecz wmoce nyemajace
dryecy any ktorego przynodconego, pryszcy-
nat zego dobra szoby przynymy wstawia.
my, aby szymyenyego tego wmoce, gestly
lady szymyenyego, szylch kapellony przyn-
ny do szymyenyego, do ktorey przysluchajac.

sprawyono a psaleni przyjaceliom jego blye „
nym domo. *O przyjaceliom koniu zdrowem*

zholoy kalowal. *na drogach koniu.*

na przyobra yre genu konia na drogach
XXI. (g1)

przyczył zdrowego, alije przyobawiszij
drogach wroczył konia przyobawisz albo chudo „
lajowy a chornego. Ledy przyobawisz „
dzyal podliuż wyary konia przyobawiszalesem
y bez domył yado swego wolnego, a nije „
wye skad ma wac albo mę nje dokad; ledy „
na that rzecz my przyobawiszij konia na
skrawie konie roboty chowacz dzye nje „
dzyely. Przyobawiszij wtem carye koni niewyżdro „
wyeje, ledy o ten yshy majat myedry soba „
przyobawiszij wlezyer. *Gdy konieer koni*

Ca podliuż starych cza kabijęje.

praw było wlecono, yre przy konieer.
konieerka kabijęje, ledy dawczy „
wynat lozj przyony grozj, byl praw „
alje yre dawcy njebyło kadyem kon skawa „
nje, przyeto wstawylymy kado : przy
konieer konieerka kabijęje, ledy praw, wto „
semm przyobawiszij, ka przyobawiszij przyobawiszij
a przyobawiszij konieerka kabijęje przyobawiszij „
przyobawiszij przyobawiszij przyobawiszij przyobawiszij „
by yadł, ledy głowa ka głowa ma być dano „

*Gdy tote albo cziwto albo cziwto „
by konieerka kabijęje, ledy „
y podliuż starego prawu ten, co do „
go konieerka kabijęje, ledy „
(g2)*

wynaje y wglowye bywały przyobawiszij „
przyeto wstawylymy, aby yednemu domo „
wynat albo konowat o głowa y przyobawiszij „
przyeto. Przyeto albo koni mowy, alje przyobawiszij „
mogat być przyobawiszij kabijęje głow kado „
przyeto : ten kabijęje przyobawiszij było przyobawiszij „
a kado cziw mowaty doskonale przyobawiszij, ma „

yať odchodysz a nymogaty myeť, tedy ma-
yať byť přewymyeny. *V smyerozy myeť*

Gdy tye kto ho, go přez přycimy vidawa.
miv smyere přycim kromy přycim.
mij, tho jest, yz by tye vllvll albo
vlonaf albo yako kohoze gynomu xgynomaf,
tedy choremij abij o thadyego celida my.
jedna pomowa any kaloba byla. a gdy by
tho dugo kabyl, a nymyedryano tego, altho
qy kabyl, tedy o tho dyedrym nyma hie.
obwymyona any o tho ceto ma cymyck;
alye přycimelye mayat tye badacz wymne.
go, a podliq prawa wzymedryawcy qy ma,
yať přycimowacz. *O shacherycka kaluacki.*

Aly tye od kloszy nymaf wltzymaly,
wltzymamy, tedy ktery kohoze
shacherycka kabylge, tedy ka glowaf
wltzymawcy přycimowacz a od shacherycka al.
bo od wltzymawcy kohoze celowda bydyck.
tery a od přycimowacy přycimowacy shacherycka.

gemy dacz.

Wawozymyck kaluacki na chow. m.
cyma, yz gemy macyerz kabyl,
alye shacherycka wadpomyedky waw.
wymyckomy přycimawcy wltzymacz, yz by nym.
byl od dobrej macyerz porodkow, chacherycka
qy od nymy wltzymacz. Alye, my přycim thiem
celowda y kemy wltzymacz, shacherycka gloy.
wat wltzymacz. *O klyeglem shacherycka*

Dychowcy swaf wltzymacz w.
albo wltzymacz wltzymacz wltzymacz wltzymacz
shacherycka na dlygy, kacy wltzymacz wltzymacz
w iego wltzymacz wltzymacz, wltzymacz wltzymacz
wltzymacz, od swego wltzymacz wltzymacz
po stonach wltzymacz wltzymacz wltzymacz. přez.
to choremij, aby lacy alye nymoczaf alye.
wymyck wltzymacz wltzymacz wltzymacz wltzymacz
wltzymacz a po stonach wltzymacz wltzymacz, tho
wltzymacz, od kohoze wltzymacz wltzymacz

wszego odmienienia przypisano. Iż by
laczę naczę myłosec przenahękły a gęnye.
nję odryczeli, wczasox choręny, alij nję
dry sljachlaf rowney częcy njęmijot. *O pła*
nie służebnym albo roznego la.

Podług starego obyczaju było, iż gdy
służebny w niewolę wzięty był, solę by bra-
na solę albo na drodze byłby próż.
(94)

wolny, prawem swem rozstrzygnąć domowe
odryczę, w którym był, solę by bra-
by. Alie nie to nam niewyobrażało za pro-
wo, bo mydł dwyema ranami njęm
być udrącon: próżo odryczmyśł próżo-
zwyem, aby służebny kłado wyprę-
w ogłaskany kalijęgo njęmijot by rad-
nych łopow, alie za roboty swat próż
moyat wyprę od tego, kłado je wzowye,
kado dłuży, że męrobaystwo będnęce swy-
deestwem dokonano. *O szacunku szora*

Aby mydł swem blyczę, *procz wyro-*
mę szkody njęmijot, gdy by njękto
pował naryczę gęnyem njęm
albo gęnyem dobythym, choręny aby
szkodać temu, czyż szora jest, kapłacyt,
a od szora byłby szora kadykogo dal bry-
pyenytyre. A gdy szora kadykogo kłado by-
ala na swem szora, kedy szora pod szora,
deestwem more gę chowac próż próż.

Pracowały rano mybyłoby wyprawiono,
kedy je ma dacz w dworku, w kłorem
szora je dacz. *Gdy szora dacz w*

Gdy kłado handlarz po. *la*
wod njęmijot dacz wyprę wyprę,
njęm prany a handlarz njan kado,
wal, kedy njęmijot kłado njan kado

XXIII (95)

szora ze do szacunku. Pracowały wyprę,
wal wyprę wyprę dacz pod szora ze pro-
mem szora chęcył njan kado, kedy

powod, wezmie się do prawa swego sądu,
drzey, którego sprawem ma słuchać.

Porozeka ma być ogniem szalon. Capitulum.

Prawo cesarskie ma prawa, że po
porozeka ogniem ma oginać. Jace
tho choromy goly by myślisz thau
nalyerion acz by do rozecyła albo do kłija
stora yato wryet, thedy foros forosze.
nija wygłoszcy ma być wygłosz słosnyh
a podług prawa ma być osądcon. Alje
że lacy słosnyh w porywanih iady
słoscy wygłosz sobye wobyrcay mychczosze
wmyerzycch albo we wygłosz, y, lacy fi
by się mymyerzycch prawem odpyraly,
a kato swat cybroszcy od myerzyc wy
chodzat, forosz aby cly gory mymyerzyc
alje woydrze potaszyenye, wstawyamy,
aby kiedy latymu chodzat wmyerzycch
iandrye nalyerion wmyerzyc albo wawcy
len mymyerzycch prawem myma bicz zapkon,
jedno polsnyem, forosz zapkon wstawyamy,
ktory foroskonany ma być słowan myerzyc.
czyt. yemo rozkonat. *sczyem.*

O drzewyem gwałtem albo o myerzyc.

(96)

Słuchaj, słuchaj, kato, alje się kax,
dy dobry słuch choruj. Alje kato cly
albo myerzycch prawem cywoczyc
czowrym prawem albo prawem wrym
szy gwałt gych cacy foroskonat. Gdy
gym banyerz słowu myerzyc, cybroszcy po
dlug mymyerzycch prawa gych waly
wazyat. Jace wstawyamy myerzyc, alje
lacy gwałtowycch prawem polsnyem
byly by foroskon. *O przywylejw stracco.*
nem thau wstawyamy. Capitulum.

Ktho sam lego myerzycch, co ma
swem przywylejw ma podług pra
wa, sam to stracco. Alje kato cly
myerzycch naszego kroljesswa myerzyc od

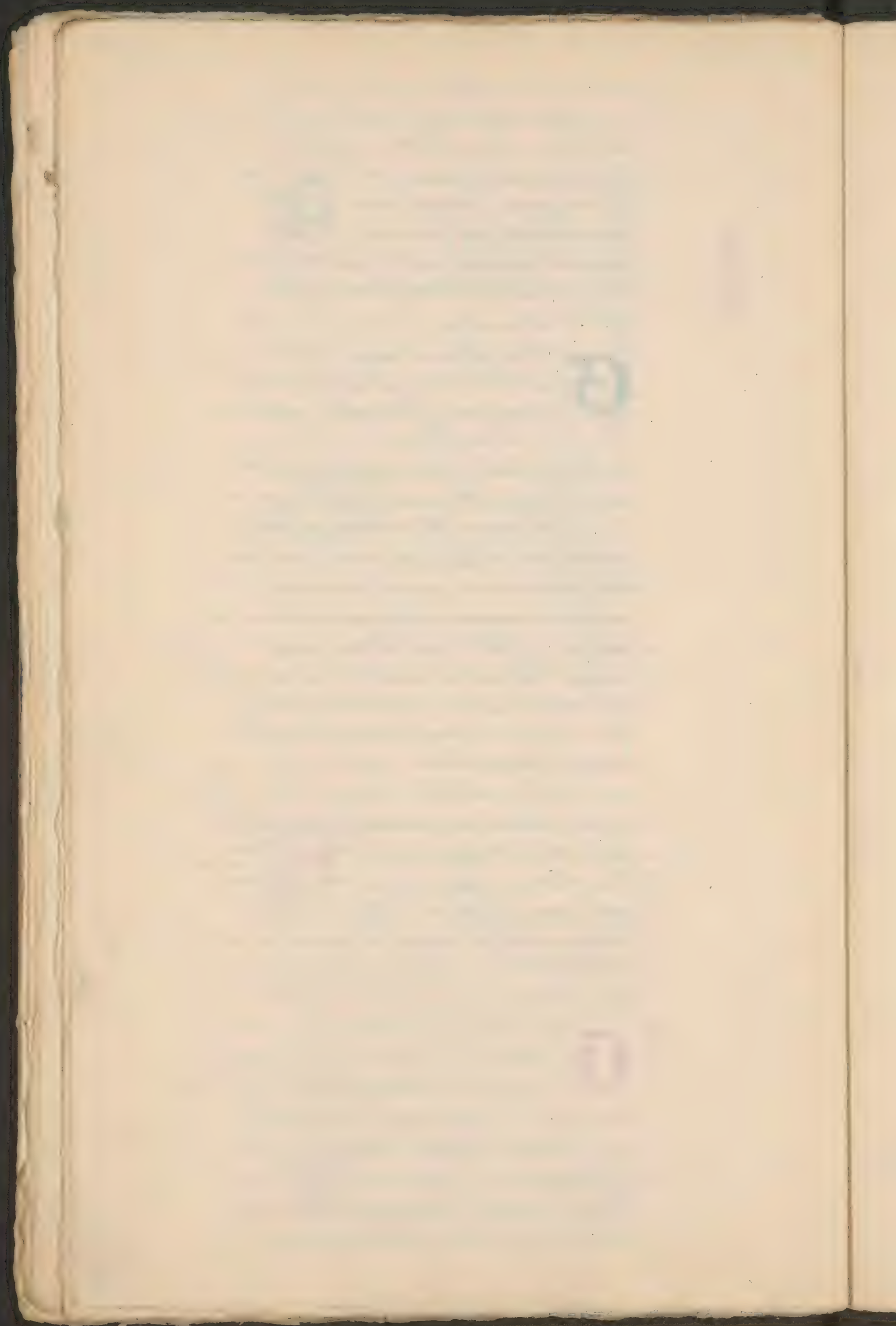
nas albo od naszych namyastow listy
 jowizwilejnie swym miastom albo miastom
 pod prawem mienniczym, a wozakow
 tzy ysta prawa ofiszerowac, ta ktora ma
 yat a ginszym sandrycz bandat, pierwsze
 ma stracycz, alje prosto chcemy, alij
 gotaje wto koproczyl, tam tez ma cypicycz
 tzym re prawem, ktore w tym miastach
 bandaje albo wewsy. *O zbyeglem miyecz*

G dy zbyeglem swym *wstawa.*
 prawem szastokroc cypicycz dzye.
 dzyuzy fusty, prosto nam y naschym
XXIII. (97)

podobnym tchorze jest zwydzalo podob.
 no, aby lancy skody naszym podobnym nje
 byly. Wstawamy, alij wyzyczey miemogly
 miyecz zbyegacz albo wchodzycz, gedno yer.
 den albo dwa do ginszey dzyedziny, a tlo
 wgodij, wczynowcy zabye sprawiny. Koonije
 walyey tego pana, pod ktorym yat albo miyecz.
 kayat. Gedno wlych stbach kmieckye paw.
 no walyckij mogat zbyeracz, tlo jest gdy
 pan kmieckym konat albo dzyedzacz kedo.
 moczij i druga stbach, gdy kmieckye o wj.
 nat byly by wstapwije, tzeccyja stbach, gdy
 o wmyat pana swego kmieckya dzyedzowa.
 no by albo strapyono szastokroc, szthwar.
 tlo szthwa, gdy sam pan swe kmieckye
 procz miyecz zbyu albo lufij: wlych stb.
 ach miethylich yesten a tlo dwa alje wstap.
 na dzyedzina moczeye wzyob szthmye wo.
 licy panuicyj. *Syrolu miemayat daw.*

G dy wdawa po miyeczny matka swego
 wemye dzyeczy na swat ofijelat nye.
 mayakre dosionalych yat, to jest dwa.
 naczeye yat, a gdy by ginsz tlo wlych lye.
 cyech szlodat wdzalat miethorat wqyech
 wqymyeny, acz by mocz o tlo miethczyn.
 ta albo miemagla cypicycz, ledy tchem dzye.
 cyom dawnosz miemore bycz przyfyzana.

acc doluje oho myxa by mycymylyj" acc
do tyat dockonalych, acc by lex po dockonov-
lych lyecyech kamperedaly by cymyca, a
stavnosca myxla : tedy yato o pyryce stavb-
nyj fooding stavnoscy, mayat myxovca.

Судьбы солдатов и офицеров на

А Вь сьмьнанье albo сам одиш.
 гыншы морковце шырсуо всеы
 сьсы кофдиньм плодкьштвем ньшорь,
 сьонь вь нас albo вь шьчх. ньсьнъд мьшды
 ньшкоре кьчхьванье сьсы ольа шьего
 сьшрьсхьенья, а то гды чьшо ольа чьго маф
 шьва о шьбь дьна мьна фьрер сьфдькоф, кь.
 ды сам шьшкьмьф ньшкьф вьдьшдьке. *Шьдлш*
 сьшдькь ньсхь ньшма вьаккь вьш шьш сьш.

dryż kalował na Łalio, yce gyej.
gdy scoll podragaf, tedy wotrodre-
karnaf. Tedy Łalio porcedwoj gye
zryaferego, wryaf gemo myec y skobolaf;
wotrocy bylo lry klothc. Alje awobolwoj-
no wrocyl myec y skobolaf, alje kocz
klothych yemo myewrocyl, a na xwoj ge-
wryek obrocyl. ffolio forual, yce myec
y kobotaf wryaf byl, alje gemo ya ka-
tyaf wrocyl; alje hyemyaferej karkaf.
Alje my foruawoy, yce myel wotonye cyj,
gye wolyej myema mykadney rzecej bracc

XXV. (99)

stare jego wprosi, wtedy słowem Tedy,
nowy charakteru przysięga na swą szkołę
Tedy, tego wtedy bies, wolała.

I dyk kalwiał na pfolita, yce sfoce „
wanyem yego yek py byess wlatyyl
lato az chramiał. pfolito kapozel
serwanija, alje yce Yobryk nyenyol dym
doswacyek, o lato serwat odwaracyony fal,
kawy samem yce odpryrygok. x
iwy dltto kagasy sunyeczaf crass

Gromek kłówał na Urbana, że
gdy wieczor wdomu Grombomem
stała się swada. przyszedłszy Ur-
ban jest swieczek zagasił, którego zgasze-
nia swieczki wleci swadobę Gromek niemię-
dłho zemu kadal rona. Urban przekłonię
fornal, że swieczek zagasił, alje kaporat
obij Gromka wrzyl. Tedy my Urbano.
my skazalysmy przysypok, yato niemię,
dło by ty wrzyl. Alje że Urban swijn
zgaszonym swieczki był przysypoka ra-
ny, skazalysmy na rany dzyer wrynyk.
Gdy haskora do wry kaje pwrze mo.

Kychan kłówał na ha. *przysypok.*
skyrer że sweczki, dlorat do crody
przed haskora wegnal y yem w wstro-
kat przysypok, tedy sweczki-żemu niemię
(100)

gnal a ludo jest zgnatol. Alje haskora
mreł, że pwrat zgnatolem dobył dzyer
do wry wegnal. Tedy my o ludo skłonię
ij lej podobnat przysypok skazalysmy przysypok,
yato sweczki wryer wegnal.

O gzygany dorken albo gzygany gzyg.

H By dorken niemięły przysypok,
bo ocrzany niemięły czerstowok-
dłja kłórej a przysypokany są.
mo gzygany, dorken przysypok a
dło niemięły, niemięły ocrzany, dorken-
niemięły, gdy by niemięły syn borken wmo-
ocrzany albo na kymola ocrza y ma-
czyer dorken by gzyg a przysypok dlo-
nat czerstowok przysypok albo gzygany, ni-
dłjw dzyer wrynyk, tedy ocrze przysypok
zaw. na dlo niemięły niemięły czerstowok any
placyk. Tacyk acz by kym dorken-
synow przysypok przysypok, na dlo dlo
ocryer niemięły czerstowok any na kym pla-
czyk. Tacyk acz by dorken wrynyk dlorat
wmo- o dorken dzyer albo o dzyer.

naſ proſto verzeet xjw syma nyeddzychynocy
zgyrnienija leſo her verzeet any moeſ nje
mayat thozymaet onych vnow.

Thollach nyeddzychynocy zgyrnienija

Thollach nyeddzychynocy zgyrnienija

XXVI. (101).

I ze chytroſczyat koſtyrnat ſlyachta
myedry ſobat ſpijdochy ſje geden
drugiemu na doſtbach na caſlad da.
wayat or kaſye zysdyat, a lako a karenya
xroſtobnoe konye, na ſtorych by nam ry.
czereho myeli ſprawyack, ſtracayat y her
dzydzyuſy ka lacyem karenyem kaſlawya-
yat, a potem wboſthwo wpaſowſchy ko
gorschemu przychadrayat albo xbyjajay;
dla ſtorych wyn pod natch ſapud przycha-
drayat, proſelo aby natchy poddany czczyat
thym ſchyorej ſlynaſty, wſlawyany
aby wſtychmyatſk kandy kymyany
natch kymyany kymyany kymyany ka ko.
klad myedzygryat, alye thylko ka goſthowe
fymyaty. Proſyatyſy dlo nad tho wry.
ny a na doſtbach dlo na caſlad, albo na
kaſthawat fymyaty albo ka tho rapoy.
mye wernye, tedy any wynnawacyet
any roſtoymy. ka lo ma co kryſyet any
placyet; acz by then, co proſyatyſy ſje,
poddal by ſje pod lacyany lub promocy.
mye, a na tho rapoymye poſthawyl, a
then, co kryſat, cheryat by ry albo yego
rapoymyat promocyet, tedy ka promocyat
yelo kroc kopydye promocyet, tedy kroc
yem wynnawacyet fymyaty fymyaty

(102)

a ſapudany drugat wynnawacyet her fymyaty.
czya. *Tadacz na wynnawacyet ſchyorej myedrya,*
by any wynnawacyet ſchyorej. (ſchyorej).

P oſtrelno geſt ko poſtolythemu do
brenu, aby kardy ſwoy myat proſoy
a yeden drugiemu ſchyorej myedry.

nyafcz, cnuasczy focywaly; alye nyekhorzy
 nyedbayolcz tego, jako by słowem kardona,
 gdy po swym kryemym kryjowat na woję.
 nat, swym ze sacyardom wyafczey myzby nje.
 przyjacyelom samy schoddy nyemymow
 ny kryjowat; wrem ze to masche kryemye nje.
 male wryafczey kryjowat, prozeto my
 chorafer karym schodkam domyecz wry (5)
 wthowymy, aby yelko drocz na wojowat
 yadaf, aby kadyj kiaschych podanych we
 wy nystat alye na polyn, a tham ny
 yednem drapyczewa any wbonych any
 wlohythlo any wqyskich wloychitlo.
 nje wrecach mayat krymycz, gedno kel,
 to podam domom y to doycz wrycz.
 nje thamo mayat solye krylowacz. Any
 thez wdaubrowach any wqayoch ma
 yat sthacz fore shazemye macyma wo
 gych do budowanym; acz by stho narod
 tho wrynyel albo smyal wrymycz, jako
 wafalca procywocz wryny panu
 XXVII (103)

dryedrynnem, thedy wremkolyj gy fan
 dryedrynnij smye popyryacz, tho gemu
 ma odloycz kryjowat fysthmodryeczja
 a nam o qualt drugat wryat fysthmodrye.
 cryja. Dryalw dryecz nyemayaf myecz
 im oczczem. Capitulum.

Dospolythij obyczay wdrohyczowye
 macym yest, yze po smyczey macrye
 rze dryecz w oczczu swego dobra
 grynyma polowyczat byowat a kado dlyja
 swego ghyryego rozwym mledych lyat
 grynymie straczayat a straczowcy dlyja
 myczafczey oczczowej, stowaf gemu krymyat,
 acz yze nad nymy nyeshyowye, wobostwo
 wfadayat. Thanyego wstharzynyma gy,
 myenja obye sthronye nyedosthrych y
 schodaf wsthomocz kryjowat, prozeto
 ze wrythlyem ryeczosthym maschym

widlastymy, aby kiedy macz umrze, drze-
czy czastry od wessa kadney niefosofolaly,
wygłoszy tho, gdy by czeccz gyschof
foyal albo thec gdy by maonye gynyje,
nije cheryal rostracycz, thedy drze-
czyom słocha rocczem dryal verymocz.

G

O lichwyce cytowulicy. Capitulum.
dye zlichwy pochoday nierzadne
laidonethno, a tho dla nierzdo.

(104)

wyamyja podobnego, chozemij aby cydo-
nye pyenyafotaj forycrayafce ka lichwat.
na lhydryen nymyaprey wryafy pod na-
schof mylowczyat, yedno fot gresza od gzyw-
ny. A gdy by syc albo czeidow lystem zob-
myafal na pyenyafotce lichwat placzycz.
a gdy cyd swat chytrosczyat kamylezal by
y kadacyzal do olow lyatv a nymyafyfo.
rywal gysza o mxdof przed sypid, thedy lich-
wat odedow lyat na sthacycz, a daliej
thelko mxdof a znowo lichwat pocraftof.
na nymcz a on lysth kapyfny nymedney
mocy daliej nymore nymcz.

Gdy albo wymafy dorewo wzawbrem lyesy.

D

ychthory swat smyalosczyat nym-
chawry wlyas albo w gzy nymkore.
go xyanymyja dromy yego wolyej
dorewo wyrafyury fwece wyozaf: fozed
vsthawymij, gdy albo scrygzygo lyasv.
wyrafyury wywiyerije damb, czo by syc
gedryt na osy albo gdy by fozpolythych
wor wywiyozl, thedy themw faww, czyje sot
dowa, na fozlofijcz wmyaf yedmobyesczya.

O slacherye zbyegley, co lothov.

D

Ryapokrasie, yze fozodkeny splye-
nymyja sljachethnego czaftthodroc
swy czozy nymchanniyafce, wydawayaf

XXVIII (105)

syc na nymkore lobrowelwo, sthemw na plo-
dreyshwo a swat wolyaf bywajaf zbyegowye-

kroljesskwa maschego, a thacko mayafex o.
 mowaf wdroljesskwa, wyelje klego fockij.
 mayaf, a fothem ack, maschaf-laskaf na my.
 lasek bandaf, fockyppokij, cherat rje rownace
 me cckxy slyachekije myeporochoneij. focke.
 the wethawiamy, ack by thackij mowchaf
 bandaf fockenalyetij i bandaf myetichack. w
 kroljesskwa litylby fockyppokij, a wetha.
 kox o namowienije mayaf wdfowjednace a
 dasyer werymjer, a wady litylby cckxy rje.
 bandaf mowaf, yad w cckxy thackijet rje.
 fockochoneij.

Podliq fyszma swyatskogo
 cckymyppokij schudochaf na folijw rcece.
 mij thack hat plodkrye; alye yce to.
 cckij w plodkry myemogaf bycz wckymyppokij.
 mij, alye gijw fowroz wldozaf na cckymaf,
 focketho ackby myetichory dmyeck albo shiza
 cckymyppokij na folijw mowchaf rceceaf bral cko
 albo thack kradl, thack. ack by yce thack
 byl, cckymyppokij wldoz, litylby litylby mow.
 myeporochoneij. ack by by thack plodkrye thack, cckymy.
 yce yce thack, wldoz albo by yce kabyt, w.
 thack mowaf, wldoz dasyer werymjer, a w pl.
 mowaf dasyer werymjer.

(101)

Ize wczelna myeporochoneij a thacke
 mowaf na swaro litylby fockymyppokij.
 focketho thacke wldoz wldoz litylby
 mayaf wckymyppokij bycz wldoz. alye thacke
 chackemij, ack by thack thackemijet ykaymow mow.
 go myeporochoneij bycz wldoz by slyachekij.
 cckymy, myeporochoneij yce thack: thack mowaf syn.
 a mowchymyppokij myeporochoneij mowaf kabyt,
 cckymy mowaf mowaf by dasyer wldoz yce
 litylby bycz, yce yce go mowaf, litylby kabyt.
 litylby mowaf, mowaf thack litylby, mowaf kabyt.
 cckymy thackemijet yce mowaf mowaf yce.
 do by yce wldoz kabyt. Thackemij mowaf

acz by albo tego macz myenyl stowaf a
mycodwolal by amy by stowakatyl, co
mowyl, rownat wynaf, yako o fypwe ma
fotofyer albo odwolacz ma rzec: thako
czso gesu mowyl, lqalem yako fyers.

O ranach ryceckich albo o smutkach

W obyczyn ryceckow albo slyachty
y gynczych naszych podobanych ka
ty obyczay w mynach chceru fory
macz. Acz by rycecz ryceczu albo slyachczy
slyachczyca ranyl albo uderzyl, thedy
slyachczycowy thako wazonem od

XIII (107)

drugiego slyachczyca ficefadmie wynaf
mcekonaf fypafnadzyeterya y ma byc yemv
dana forer tego, co gy wranj albo uderzj;
acz by gynczego uderzyl, ktory mienijal
prawa ryceckiego, tedy gynczy ka ka
daf ranaf ma dacz gynczonaf, klyc smyeczego
my lez gynczonaf, albo klygo uderzj, ma dacz.

Acz bopndrye smyecz wranjow ar
do kranje albo thez bopndrye barko
wbjth, thedy ce wochystbnych
wijn skaznienij ka ranj albo ka obyczje
dlwye skafcy sklytemw slye forczypaf skafcy
sopndowj, gobyje for rzec sopndrona bapndrye,
pryzskaznienij dacz.

O zabyciu brata albo siostry y gynczy

Acz by myetkoryj myenijaje y
slyachczycaj mcego koolyethwa
bracyaf, siostry albo wolome fory
podzone zabycaly, myenijofce plowd, tedy
slyachczyce, co lako wcyne, myetkorynd
oceryny albo skafcy kadnej. Thez ska
wogenj thym, co thako cymyaf, y gync
synow, aby wolome skafcy wkonjch dzye
wcynach myenijaj, wktorej dobra albo
wcyedryny gynczy forcydorychje puzdol.

mo strygodat i' s'chodot cyr'fyracem' ma
kaplacych, a s'chodowy thez f'ijast'hnadzje.
scija ma kaplacych. Thez ka k'opat gest.
ma! z'boxa k'orego k'olwje naryenja, goly yaf
d'ho wexnyj mednyj, wynyj s'chodowy s'cesz
p'rij'wien a s'chodot cyr'fyracem' f'yzasth.
n'adryescija ma kaplacych. Testli' by yaf
w'ocky w'yst, w'yznawany' byca k'odryej'
sthuo. Thez ka k'opat i'arat albo yare.
go z'boxa y v'rij'myego w'yznawany' y'ednat.
cwyrthnyat, goly na. s'wor s'wadkowye wex,
nye albo w'yzastha k'odrye, a o'hat y'istha
s'wadgemij yako ka wor s'jana. ket s'loga,
d'horu m'ecron gesth k'olomat albo h'aw.
k'urachth, s'asjadowy pana swego w'ryny
myk'horat s'chodot albo k'rygodot, f'ur yego
ma kan d'aycz, w'rynyer.

(110)

Goly w'bogy f'ozowye bogat'hegy.

Goly w'bogy o'lowyeh f'ozowye boza,
d'hego o' g'walt, thedy bogat'hy.
o g'walt f'ozex swyasthly ma s'ye
w'rynyer albo f'adliq ob'ycayra g'walt.
d'houego rownat w'ynat ma bycz s'haran.

O mynach d'ho magany s'harany s'kaza.

Goly d'ho magany s'ye s'ad.
albo narreke s'harany f'ama d'ha,
k'awadyego, kedy d'oc albo k'orlop
g'ronostayowy ma gemu d'ac; s'bye fa.
w' sandomyr'acyem' albo lyrbels'acyem'
k'orlop slaycz; d'ordem' w'ayewadrye
k'orlop slaycz; s'af'oryam d'radow'acyem';
sandomyr'acyem' albo lyrbels'acyem' k'or.
lopy d'onye; f'od'sand'om' l'ayze; f'od'ulo.
m'orym' f'o s'chesery g'rywyen, d'amor.
mythom' f'o s'chesery k'lobhych, sandryam
s'khorow'acyem' f'o d'ylid'w g'rywyen, d'ax.
denn' f'ys'arow'acyem' l'ayze k'orlop l'ys.

Goly w'ryj' s'ye g'rywa k'odhly.

S ije jeszcze niepodkryłszy od wyera
 albo od bracy, gdy grzyf
 koshuty myco by skroczyl, tedy
 wryphidze rzeczy shazemy y volhovia.
 my, aby na yego szafce polozony byly.
O podoscheny domu lapy albo brawy yego
XXXI (111).

P hebron starzyl na Oldrychu, y
 gema lapyf pokosyl. Tedy Oldrich
 pozual, yze lapyf pokosyl, alje iho
 przylosyl, yze yst idupyl w szafce na go.
 shone pyenyafce y zaplawyl. Alje yz, jako,
 dawz umarl, shory pyenyafce wryphyl, tedy
 my shazalymy Oldrychowj thargu lapyf.
 ky myyathly dowyeset.
toiu alho nam do ...

M yczek kaboival nadioria, yze yz vra.
 md. Tedy lioret pozual, yze yz vra.
 myl, alje myecherz yz vranyl,
 alje wdlamy koshochwyphz yado pozija,
 cyel sporyyacyeliem. Tedy my kexravory,
 yze yzgra myem byer ketchkadat, shora,
 bymy dijordowj dasyer wrymych chycslawy
 ka rany. *Gdy alho domu forycy pyenyaf.*

I an kaboival, yze pyokromy po.
 ycyyl pyenyafcey shesocy grzyjony
 y wryal rany fomyem naphay. a
 przybida. Pothem pyokho tanawy pyenyaf.
 dre shonye naphomney dyl; a pothem tan
 przybida pozual y naphayesthau, a ten
 lho przed iandem redi, yze pyenyafcey ten
 yem dany y naphayesthau fony yzoxen.
 Tedy my naphayesthau shazalyem
 dowyathshyca naphayesthau.
 (112).

Forycyym kona na kothacz po myer
alho swer. Pafididum.

G dy napha vure, tedy kona fory
 myenye swem na kothacz, lho yst
 fony pyenyafcey; fony fedyach, fony

drogym kamienym. A gdy ona umore,
tedy rozrytko na dryecy, acz ge ma, spad,
niye. Ilye gdy by gysichops maza cherija.
la poyafce, a dryecy by byly, tedy pyzo.
relecop maza dryecy, oczyena wchysth.
ka ma spater nanye y dryal macyerzpu.
ity, co nanye slucha, a ona koshath,
lyen. maza more poyafce.

Gdy kto panna wydawa za maza, le.
a za poyafce pyenyafce goshowe.
my tholus przed przycyryelny
m macyerzpu. Ilye dryedryna albo
gymyene przed koshyem ma byc nanye,
nyono. *A poyafce y o schuocry.*

Begula kalowal na pshachda, yre
wdrayen bargowy na dobrowolney
drodke gualthowney shoboly
wzrost yem om klobhych. Tedy poy.
schol meel, yre py nyewymy pshwarra.
a schol rye wywycet schesoryat swyathlow.
Tedy my o thakof meel shacalyemij

XXXII. (113)

Proquity dwyemnasocy swyathly odzok.

A poyafce pyenyafce. Vshu.

Sekula kalowal na Glachia, yre gdy
schoel na rolyaf orace, niyech yem
shadl xsyednyaf klobhych. A then
tho Glach pydofce za nyem, malyafce y nyech.
ce yem wocryce, a gdy rye yem wpo.
mynal, Glach pafrozal, aby nyenalyafce tozo.
w. Tedy my Glachowi shacalyemij sa.
memy rye odpryryafce. *Vshu.*

Onewo yablecne albo gysiche pwoce
notchafce, gdy ge dho poyafce,
onemw, caryge yesth, ka schuodof
wyerdowik xymaf pyatnadzetyca ma ye.
m koflacyce. *O oczyerzemy shigry.*

braczijsi albo przynajmniej bliższy albo i
dalekij rozdzielijot się, a wtem drzabie
badał myślenie przez trzy liatha i
przez trzy myślenie wmyślenia a
przed sobądem tego myślenia, wj.
yapowzy dostanolat przycynał, dliżo ktho.
rey by dawnosze być niemogła, thedy
thato kamyschitaly przereczonat dawo,
noscyat mayat myłozec.

dawnosze kłótnie

Gdy kłótnie albo kłótnie albo
winy albo myślenie wstawioncy
podług kłótni przez kłótnie
bywa kłótnie thato, yce kłótnie thato
kłótnie kłótnie na myślenie rychło
myślenie przez; a gdy kłótnie na przecywno
to opm chore czynny, thedy thacy dawo
notat chora odrywano; przedtho aby się
thacy słowem myślenie, kłótnie
winy, acz by kłótnie o kłótnie albo
to kłótnie przed sobądem był by namyślenie
myślenie, a gdy by then, kłótnie namyślenie
y then namyślenie był by wzdawcy dzye
dzye albo pod jednat parochyaty y mrocy
słuchals, thym obcyayem dandygo myślenie
dawnosze namyślenie, myślenie jeden raz;
aby gdy then, co namyślenie y then

(116)

namyślenie badał od siebie dalygo,
thedy gpuscha dawnosze namyślenie.
mo myślenie być, jedno trzy liatha; a ow,
co thato kamyschitaly, dliżo swego liemij
kłótnie yce ma myłozec.

dawnosze młody

Acz by dzyecy młode liatha dostanolat
dych gpuscha myślenie, a dzyecy
not były by porwany przed sobądem, a
thym dliżo myślenie thato albo nowo,
mo obcyayem się powiem myślenie, the

dy sądzę, że prawo widzieć i zawię-
 szyć było długo, że dziećcyom była wy-
 nyolat. A potem, że się rzecz wzmocni,
 dziećcy mająt odpowiadac a niemoga
 się dowodzić, mych być doświadczeń, albo
 mych by były porówny, wyprawy; alie o
 gipsche rzeczy, o którychby nowo były by po-
 zwany, dowodzić mogat odbywać.

Gdyż różnica między stadem jest
 niezmienną, bo niektórzy są
 wolniejsi niż drudzy, to jest
 między nimi różnica: jeżeli się
 chodzi o swe rzeczy albo dziećcyom doświ-
 dzać, mogą być niektórzy niemający

XXXIII. (117)

wolności, wstawianij, aby sta-
 dy może miał stawność na trzy lata;
 a jeśli doświadczeń pragniesz, wolno
 ma być, że się może być. Alie między
 dy, które niektórzy sąmy wstawiać wolno,
 mająt stawność między dziećcyom być.
 O potwarzach i o potwarzach istniejących.

Hdyż potwarzach tych dziećcy sąmy
 nala, bo niektórzy wyprawy sąmy
 wstawiać potwarzach potwarzach.
 jeżeli bywać niewymne o mądrościach
 przed stawianij być wyprawy i przed
 sądem przegany, a jeśli niektórzy daw-
 nowi być i stawność rzeczy wyprawy,
 nie niemogło być, albo że by było, a to
 czyhać czyhać, jeżeli wstawiać
 my, że by było chociaż o mądrościach
 tego gabra albo głowy przegany, the-
 dy to ma być do trzech lat, nie
 trzy lata wyprawy o całym głowie
 my. A jeśli by po trzech latach
 czyhać niewymne, thedy dawno
 czyhać to rzecz stawiać.

O staidyech vithavac thau nye fyssch.

Gdy przy sapudzyech myeruy statokye
nye mayat myer any baryce gye,
wo any lardy, any starow, gedus
(118)

podliq spawody ij spawodyly woscy
sapudzye y starowace, a tho o thych, altho,
ry na marchym stholer stat fassademy,
bo gdy standya wacye spawodyly woscy,
thedy wspotce odthafpyat od polhwany,
vithawany; aby lardy, dyedy swem
dworem kolyewcyem do kraslowa albo
do poruany albo walthoraf dohuye xymyof
wgedzyemy, sapudzya dromya wschego ca
myechkany do marchego dworu ma byc
y syer na sapudzye a poruwact p wchysth.
dye rzecij dzyedzyne fored nas, alie kro.
nye nas marchego przydazany. Alie
gdy thych xym wygedzyemy, rady po.
spolyth podliq obycaya p dzyedzyne ma
yat byc thrymane y chowane.

W xymylyem hwaru w

Alic vithawany, aby fyssarce
przy sapudowych rzecach gdy
wyodaf swyathly, althore barydaf fy.
sac, mayat wyafce schetce grotchij, a id
zafystw polthora grotcha; rozodnycy
od thego, althory wyedzye swyathly, mayat
myer thry stekce a od wyny rzeconey
syednnastycyza wpodzyedowany ma
yat wyafce wolv podleytchego ko myer.
dant. Alie podhomoryj gdy gednego
XXXV. (119)

duya rozgranicyj dzyedzynat myedzy
dwyma xymyanyjnom, aec doluy
doye albo thryj rozgranicylly dzye.
dzyuy ma myer polgryony, alie gdy rozgryey
dzyow nysly yeden albo dwa, thedy
thry gzyony ma myer, a tho pcedohuy
doye albo thryj ij wyafcey dzyedzyne

rozgraniczyłby, tedy ma wyjść dwie syc.
 słone i dwa myślija. Wzrosty acz by wyszedł
 gynaocy przytargat swyathlon, myślij
 jako bądziye przytargano genn, acz by
 był sądowny dołonan, tedy ma być
 słowem a gynaocy myastho yego postha.
 wyon. *Sandrya myema xdaea stomy.*
hameda. Capiti.

U sthanyamij alij myjederi sandrya
 any sthoroetha sady cziymyore
 mykadnego maka o sthoroat dohoye
 rzecz mykadat, stromy fowoda albo stro.
 my sasyerore aliz by sądowny fozepast.

au xasthroeb mykheir myema
stomy.

Q xasthroeb fawoye moczorze
 stija stiz albo przyrodzonych fozed
 sand wozeczach wyzyasthmo
 othozymayot mysprowny: fozeltho
 vsthawymy, alij thym pbyczayem
 (120)

xadny faw na swym stizot albo na fozy.
 rodzonym do sand myeschell, pod wynat
 fuzathnadzyeterya. *Gdy stho stord al.*
do myecz wstahidye mygany.

A c. by myestho stord albo myecz
 fozed sponem wyjst i ranył do.
 go, tedy then jnd bycz na ma.
 schey mylotery. Acz by by dobywchy
 brony mydoga by myevranył, tedy
 nam fowofij wynat myedumadzyeterya,
 a them, na daga syc fowoschy, wynat
 fuzathnadzyeterya fowofij. A gdy na
 natchem stwoze albo naschego sthoroethy
 stho brony dobatdye a myevrany daga,
 tedy na naschey larec ma być; a
 gdy by wanył, tedy stromy wafolnej
 mylotery ma być staram. Acz by by fozed
 inozylbystofem dobyt stho myecra albo
 storda i wanył daga albo myevranył.

thedy iarczybyshypony podopy wyna
syedimnadzyetcyja. A gdy by loyul albo
zla slowa mowyl przed nyem, thedy fygat.
nadzyetcyja. Icy by na marcem dworze
albo rykersyem sko wdradl, thedy wcho
ma bycz yem wrygono. A gdy albo
na rykersyem dworze dobojczy-brony
y wany dago, ka ranaf rafał albo ma
XXVII. (121)

mylaczcy ma bycz rykersyem.

Albo ma sloce shrebynia. Capiti

A shanuyamy go my albo sharo.
sho albo woyewacta albo stat.
shya albo podstapden woznego
albo shrebynia ma shac do forywaru,
thado, yze shoryy mayat prawo, nyemogaf
bycz forwanij gedno naschym lystem
albo shorosthy naschego; alie ma dwo.
yze naschym albo przed statdem nasce.
go statdy forsholshiego moca, naszchaf
albo shur, shu shonye lytha ma go.
shodrye more forwar. Alie shonye
shwar naschego albo statdy, gdy albo ma
bycz forwan, thedy w polodara albo w schol.
shysha ma bycz forwan lystem
force shrebynia, a lbo shen, albo fory.
ma albo shigaf swym, dawchy genw
not, forst hym ma shac, w ock ma shac
w shedy. Icy by by forwanij na fyszem
ze lity by y na wthorem myesthal, thedy
statdowy forshy osu shobh; a gdy na
szecyem roce myesthange, rzec, o shoraf
forwan, ma yaf shoracyer, wyna fordo.
fyszchy. Icy by shor szpysca na fysz.
wem roce sam albo force forla swego
myesthal, thedy rzec, o shoraf forwal
(122)

shoracy swyna syedim grzymyem.

O forwanym myesthalym. Capiti

Z skazujem tho puschyly chrapcz
mycz, acz by naschy dworaniye
albo alhorzy gyschij na naschym
stworze byly by kasthani a fozypozwa.
ny albo fozy naschym szafidnye znyena.
mycz albo chythroschyzaf, thedy nyema.
yaf odpowiadacz, alyz by byly fozewany
dwadnye fozed nas albo fozed nasche.
go szafidzaf podliq voratki: thedy mo.
yaf odpowiadacz. Alhorzy tho mo lyce
dnu rozmyslyenye szjczynye.

T ho thez usthawiany thozymacz
namyeny, acz by albo fozedaw.
schy szjedzyna swaf, fozhem w
nycy chrapcz mycz podliq fozawa fo.
rystowacz, wozdnye tho mo vczynye
fozed szmyat lyatki; acz by by thez ka.
sthanul szmowacz domu, a then the
sam albo fozcz juw fozynodzone mycz.
stopyl, any fozed szafid fozynowad, yaf
szczynye szjczynye do thozychyecz lyatki.
thedy thedy szjedzyna fozedane sz,
ho kasthawione podliq dawoscy.

XXXVII (123)

lyatki fozereczonych mayaf kostacz v the.
go, domu fozedane albo kasthawione.

A szjczynye wolow albo szony
cz domu woli albo szony
mycz, szoth albo gysche lyatki sz.
ho gysche szczy alhorzshwije
bapcz szodryshwem albo szoyem albo
szwalthem szczynaf, thedy gdy by fozed ro.
nyem szthawye szczy szodawnye albo fozed
dwyema lyathoma myczynyl, ma bycz
dawoscyaf szodawon.

szczy woli
do szodawon

А сшауыамы што, голы бы марш
сшафрыя або сшауасшы марше,
го або маршоды сшысены
о сшауат рзе сшафрыл, голы нымам
сшафрыя сшафры алы і сшысены фры,
ным на сшафры сшафрыны сшафры
сшысены, полем рзе сшауат рзе,
сшауат рзе сшафры, сшауат ным,
і сшысены: што сшысены ас бы
бы што рзе до сшафры сше фры
го сшафры, сшауат сшауат ас фа.
сшысены, на сшысены сшысены
або до сшауат фры сшысены
на сшысены сшысены.

(124)

А сшауыамы сше ас бы што фры
нам або сшауыамы сшысены
сшауыам на сшауыам, ас бы сшауыам
сшауыам: што сшауыам сшысены, што
а сшауыам сшысены сшысены сшысены
сшауыам сшысены, сшауыам сшысены.
сшауыам, ас сшысены сшауыам. сшауыам.
ас бы сше, сшауыам сшауыам, сшауыам
а сшауыам, сшауыам сшауыам
сшауыам сшысены сшауыам, што сшауыам.
сшауыам, ас ас сшысены сшауыам.
ас або ас сше сшауыам сшысены, сшауыам
ас, сшауыам сшауыам, ас сшауыам,
сшауыам сшысены сшауыам, ас сшауыам
а сшауыам сшысены а сшауыам
а сшауыам сшысены сшысены або
сшауыам сшысены, а што ас сшауыам сше
сшауыам, ас сшысены сшауыам. А сше
сшауыам сшауыам, што сше сшауыам
сшысены, сшауыам сшауыам, ас сше сшысены,
сшауыам сшысены, сше або сшауыам
сшауыам сшысены. *Сшауыам о сшысены*

створені, як бы Алло ка його
 створил, а тепер, ка його пороч ка "

XXXVIII (125).

projsije, aby kan razrono, thiedy yestly
sting shvordkyesskij grzyjnyen, sam rolos,
na razraf, yestly oshvordkyesskij grzyjnyen,
samowolhor, a o shvordkyesskij grzyjnyen
na the samowolhor na projsyap. sney
sprawyeolhywosky. K^x

Рѣшѣнъ въсправленіи, и сѣмъ...
 гдѣмъ рѣши въсправленіи
 нонѣмъ аны воли нѣхъ въсправленіи,
 нѣхъ въсправленіи, нѣхъ въсправленіи
 нѣхъ въсправленіи. нѣхъ въсправленіи,
 нѣхъ въсправленіи. нѣхъ въсправленіи,
 нѣхъ въсправленіи, нѣхъ въсправленіи,
 нѣхъ въсправленіи, нѣхъ въсправленіи.

[illegible]

Дорожная, из Москвы в
Слуцкскую и Волынскую губернии
(126)

za swoboda swego za mate dat, po..
saz gey dothathoceny nanyenywchy,
thedy po smyercy wocra pcewka na
bracyey myjacyey nyecyace. Icy by by yed..
na alho myjacyey pcyewet po smyercy dy,
wra pottholij, they lho pcyewet za po..
saz ma bycz ofrainyano lho pcyemyen
focy bracyat they fanny; acz by by fanna
bula wayewodcyjanta a gynyenye lhor nye..
mole, lhedij lho gynyen; alje gdy by
bulo myle pcyewet a gynyenye mole, lhor..
dy gynyenye na pyenyadke ma bycz scha..
rowano. Thedy brath radzony gesthly
alho sthryeceny wocra pyenyadke lhordej
wmyastho potthogr ma kaplacycy, a lho
yest p dcyewkach wayewodcynych. A lhor
lhor cherecy mycz p dcyewkach ycy..
schyca xymyca, icy za swego swoboda

XXXIX. (127)

magat yewyadacz za mate potthogr xym..
sthathoceny ofrainyowchy, althore po smyercy..
acy cyca ma bracyey swy wyjacyey mycz
nyecyacycy. Potthoya radzona albo sthrycena
stathoceny lhordej po pthorocyecy gocy..
mycz magat dacz, a lho wocra bracyey wylcy..
alje gynyenye; alje gdy bracyey wocra..
gynyenye, lhedij padhly obchawawanya
wocra cy; i), althore ma nye sthrycha, pyenyadke
ma bycz rowno. Brath radzony albo sthryceny,
wocra by by lhedij mychly, lhedij sthrycy blycz..
schy spotholenya stat, a lho gdy sthrycy
blycy by za mate wydany a dcyerowy albo
gynyenye obhrymayat, a lho acz by by go..
stoy byly wyfowacy. Alje wocyca za cy..
wocra swego pcyewkam xym na gynyenye..
mycz sthryceny albo po dcyer dany, pye..
nyadke wocra nanyenye, althore pyenyadke
brath kaplacycy stathoceny, dcyedrychwo
stat obhryma. Alje fanna za swoboda..
wocra swego za mate wydany a ofrainy

po smyercy wozu bratku mowa gawace
z fozag, aye ma item ma smyecz dwoje.
co py okryje albo mace za rywola fies.
smyc ofrawyly. Ite by by brackya pmar.
by albo gych mychylto, lhedu wedy myda.
dye dzyewka za mude dawa dzyerzanij
(128)

mychryma; aye wfoholjenje blyschij
myfotacy yaf a gynnjenje othoryma.
Wyzowachy dzyerzij nyzschych shyachery,
kow albo shig albo mawow dthorych, dlo.
nym dzyewham fozag y czag. a gynnjenje
mya fozthig ochaczowanya, wpyenyaf.
okoch ma bycz dano, a dzyedkijny stamij
okryzmayaf. dlye shaczynemy, aby radno
dzyewka wpraczynaf nycowadala, dlye
ydy mawo vmore plodu nyemayaf, lhedu
dy blyanij fozczynaf othorymayaf.

O dzyalye wozu awmym swemy synny.

U shawany, ydy maw. *Wsk.*
po smyercy kony smy. Ite dzyaly
synny swaje xysnyenya, dthorych
dlo dzyaly admowye nyemaf, a gdy by
thawij dthow fozed maw. albo shaczynij na
schery mychyl othorych, po smyercy
oczczowey synowye thawij dzyal mogaf
woczczowey, dthorych mychyl stobaf woczczowey
wat czakcz woczczowey. dlye gdy by woczczowey
dzyal woczczowey synny thow obyczayem
woczczowey, a fozthow dzyal kony
fozow y myal myaf synny gynchto, dlo
dlye synny synowye po smyercy kony fozow
maw dlo czaczowey woczczowey nyemayaf fozow.
dthow, aye dlo czaczowey fozow na

X.I. (129)

synny wthowey kony. Ite by byly dzyewki,
lhedu ma bycz gynnjenje oboczczowey thym
obyczayem, yaf fozed thym fyszano o fozow.
Ite dlo dlo dlo thow brackya myc.
dthow stobaf dzyal woczczowey, a fozthow yeden

nych umrze, tedy ani brackja ani drje.
co brackja umarlega nyemayot wozowcyk
ani wozowcyk, aedkolnye thady drgal
focer nari albo marche stharosthat nye.
byl focuwerotkon. *czya. Vthawa.*

Wabyckyn dyacherycka albo kmye.

H by podnij prawa yador lto
yeth vthawymono, a dy lto mo.
go kabyge, tedy glowia na ylo
waf, alye cherafer lto vlyce, vthawymyj,
aer dy lto kabyge nyercka, then ma dace
yego vocer y macyery bydyercky gocy.
myen, a dyedryckom albo focuwerckym
schecdyerckym gocy; a lto nany
wrafat albo wozat albo woz, fyaathna.
scrye, a na falyer thory gocy; alye
na myelky om gocy; a lto dardem
wanyonem thych celowow mynat lto.
om wanyonem wocronat fyaathnacye
foc padnye. aer by then lto kmyerckym
kabyt, tedy na ghewat faw, czy kmyerckym
thory gocy; a kemy albo dyerckym
(130)

schec gocy; aer by then, co ka.
byge, y then kabyt bydat dwi faw,
tedy thory gocy myelky sobat
wocdyerckym. lto kmyerckym wany, ka ra.
nat kmyerckym fol gocy; a faw
gocy; aer by then, lto wany
a wany bydat dwi faw, tedy fa.
nowe mynat myelky sobat wocdyerckym.
Wabyckyn dyacherycka.

A sthanymyj aer by lto dyerckym
lthorego kolnye sthady stomye
gey wolyey albo wocdyerckym
waf, a lto by bylo dwarderckym, lto.
dy cywolt yego na byce na mylterckym
thory dyerckym y gey focuwerckym. aer by lto
fawna albo dyercka focuwerckym xye w.
kwyer a folhem sthem wocdyerckym

iwelhofyła, czo yaf xgwalcyl, rodryna
gej foragw mydadraf. Goly dtho dreyu.
ce, mafkathere, wdomye albo idthoreyikol „
mye xerxyganye na drobre, na folyn, wlye „
ye, wdomw, mewy etc. gwalth wcyngy, a
gdy thaua xerxygna byerafex do nablysch „
schej wiy flacem bapdye pawolawala
gwalthowynpa, a idthorey oex knatij gwal.
thw bapaf nalyexyone y ther dmyeckye
gwalthw wolanego dowyathschaf, thedy

XLII. (131)

na maschej y fwyjoxeyol gej mykserij
ma byer. Ier by ther xerxygna fothwarca „
la dogo pawolala, a na mye knadu gwal „
thw myenalyexyone, thedy then, domw „
naf dadra, ma polyer schexyaf myathilow
tharych, yako sam; a tha fothwarca
wynaf fadobnat ma byer, dharana, yako na
myaf slucha.

Vsthanwa.

Domw by dawo wynaf o xlodzeyesthu.

U sthawymy acz by dtho o xlodzeyey „
sthuo albo o sbay fozed waldem
byl by fozemowen thaua drow ad „
bo dodonan, albo xcer drowdronaf uie uual „
them wawilth oblyernye woccyt, licet „
then swaf ckesce sthacxyl any kadney „
cey wbrolyewsthuwe myex nyemore any
od na drow kadnych thoyimack; acz by
ther domw dawo wynaf a thego mydowdona „
no, a then tho myathilij ye myaf by od
myeser, gdy by wgednem myathilow v „
padl, thym ccey mystbawzy olje schkodat
ma odlozyer. **O xlodzeyesthuwe we wsi**
albo na folyn. Vsthanwa. Capitulium.

U sthawymy ther, acz by dtho ce
way pana gyschego wcyngylhij
xladzeyesthuo we wsi pana drow „
gzygo mystbawzy sthawya wrecce, na
(132)

lapce, wexbozo, na folyn a bapdye fozedonan

sandownye, schkodot ma kaplaczyc, czyge
yesth; al praw; czyj celownye, wynat klodczyj
suf ma kaplaczyc. Ite thowat fust albo
koyt, then kossat albo plawet ma straczyc.
A gdy albo dwa wlewe nabyj gynocheho
pawd, ma puzbycz yekijry, nie by then, albo
byczec yekijry, podlitg prawa nijema gych
wodemu chowacz, alye do blyskachego dworu
naschego ma ye dacz. *O lychnye z*

Lychwa rydowala *rydow*
yesth schowatha naschego gijmyenya,
wshawijamij, abij myzeden ryd w
kraliewsthowe naschem fozek yeden lychnye
od gzywnij, wjyrczej nyema wzyacz, yeden
yrosch. *Wshawa w rydowch.*

Zydwye nyemayot stawacz fymyotczyj
wodoljeshhowe naschem na listhe
kafysne, alye thelto na kaitad do,
sthatheem podlitg prawa stowacz pachowacz,
nego. *O polhuarxy shizeb*

Akatharocz fozed nas yest fozow,
stono, yato shzebnyry wnaschem
kraliewsthowe ryemijamij albo wcyj
dowhowe wcyjaczayot wjynalijaczayacz sobye
dzywna prawa: fozetho thady podlitg
pyrowchych sthatvth ma cyofyecz.

XLII. (133).

Sdy solwye sluga swego pawd boe,
nyacz nyekago wvacy, ka th. od vva.
sonego albo od yego fozymaczot
myzedney myczaczery nyema cyofyecz.

O kabyczy. nyeczijyego dydlyaczya.

Ushawijamij thez, nie albo nyewco,
ne lyothye kabyje, then ma dacz le,
mw, czyge yesth, ka nye thory gzyw
nij; ka kzebca thez thory gzywony. A
gdy albo shlyyat kabhnye, podthory gzyw
nij; ka kzebca dwa lyath pyacz gzywony

acc by gij dtho wamy. Acc dopokye stharschy
mye dtho lyath a bafdzic furer dtho kabyth,
thedy then, cyyg yesth porobyeet nace smye
furyyofce, ma dtho gemw flaccyoe.

O dryeeczowanijw lasso albo gajw

A sthanyamy then, acc by yeden jedn.
gjem mayofce granycce whjesije, dthwa
dtho swennu forythit rabat by, then
cyyg lyath yest, ka fyrmu ma wyofce syedyrat,
ka wthore syedyrat, flaccce y wthanyat, ka fure,
cyye wole albo dthwije ma wyofce dthonye wrczaj
wijnij. Alje gdy wexmye dthw wole albo dtho,
mye, thedy yeden swolije ma posthanyje
a drugyego ma dthace ma rozlozjemsthuo, a znosk
(134).

ma ma dthwemye wyrafbye thann, gdcye wyaf
zadlad. *O wyrafbyenijw dafow wyafow
myeczygem dthodonye, wstaw.*

A cz dtho wczodrem gajw yeden albo
dthwa dafbyj wyrafby dthodonye, ka dthw
dij dafow osm dthoth; acc by thrcy wj.
rafbyj, thedy then, cyyg yesth gajw, thrcy
gajwony a scafowij thrcy gajwony thet
furefudnyje. Acc by ly male albo kafurethane
foryfby, thedy thrcy dthocce furefby. A dtho
thet thrcymany a dafowch lyetnych albo naci
necchany sthoyafceych; alje ka daf dthobrowny
dthwa dthocce a ka chroeth albo ka lyadorosly
thetko ma bye podryeczowan. *sthanawa.*

O furefbyenijw dthwemye sefexolanny, w.

A cz dtho dthwemye se fexolanny foryfbyj,
thetko, cyyg yesth dthwemye a cyygaf
yesth oblyna, furefbyenijem ka schlo,
daf gajwony a scafowem dthodny. Alje gdy
sownaf dthonye dthwemye foryfbyj, thedy fof
gajwony ka schlodaf a scafowem dthodny fof
gajwony. *O furefbyenijw dthwemye wstaw.*

A sthanyamy, aby dady od swyofcego
dthwemye a do swyofcego dthw.
chalo swe bytho wctowij myaf. Acc

ly by domu schodaf vczynyl wlbij skasy,
tedy schodaf podlij ochaczowania ma
XLIII (135)

kaplaczyce kwynt saprowat. Ser albo kaj,
mye czyj stolt na spasy, mijo ybro
v sybye nyema yego chowack.

O prasywiny wczwrym dyey

Acz albo swynye wczwrym dyey na ko.
bydz wprawy dromye yego walyey,
tedy ten, czyj yest lyas, ka pyrne
wprawy ma yednego wyepza, ka
wlore dwu wyepza, ka tcecy wprawy.
ceny wchytlyj swynye karyfowy, ma
stacz naschem dworu nablyknyem, klore
swamy na poly mayat rozowychy. it ma
kwar wyepzy na dromye thamo, gdeye
swynye karyf. Ser ly by ten, czyj by
dy swynye, wstet, yz by nyelhamo, gdeye
kwar vczynyl, on swynye karyf, tedy
dy ten, co swynye karyf, ma kam froy.
syagaf dobowack frowdy.

Wady ma gnac drogaf bydo na fustwat.

Hcz by albo mayat lyas albo dafro,
wat id sybye dalydo, sive swynye
cheryd gnac froye pyntyne
fraw pynte na fustwat do swego lyas
sa, ten kromye walyey tego pana nye
ma gnac pynty, yedno drogaf, kloro
wyedye do lyasa. Thoz chorem nyet
acz by albo do czyjeg lyasa kwytha ma
(135)

fustwat cheryd gnac na budyew albo ma
kolyok froye pynte pana lyas, tedy ten,
froye czyj lyas froyat, ma karack rebroak
kolyok albo budyew kolyok drogaf na froy,
dwyecyj kolyok, aby ten, czyj stat swynye,
kromye schodaf magl froygnac do lyasa.

Syn ka oycza kadyey wyny nyema cyfryet.

Gdy swynye froye swynye, yz
syn nyema cyfryet ka. overow

grosch, auy veyer kor synow,
 przeto choremij, aly veyer ka klego sij,
 na auy syn ka dyka, auy brath ka bra.
 tha, auy przyjaczel ka przyjaczelja
 nyemow veyer, mykly by veyer kty,
 nem albo brath z bratem wgednyu klyu
 veyerow byly v wnyjem, dlorij podliu
 wnyu mayat byc narany. Ick by by
 sam albo klosce veyer, thedy klosce
 gynyem, Alhora by nan myala byc,
 nachem stolu ma byc ka thailaf
 klosce przyjacelja.

O mykly dyey wnyje syedumadryeczya.

W dy by albo najechawoschy wdom
 nyekorego nyemanyu, przeto
 oblycnowoschy oblycny jego kabyt,
 wnyat syedumadryeczya ma koflascyck,
 a pomyeruyt kady lacye y thadye

XLIII (137)

thelye ma klosce syedumadrye.
 scyja a oblycnyom kabytkego przyjacelja
 scyja ma koflascyck.

Alorij lat wnyat mayat byc narany, scyit.

W lat wnyat syedumadryeczya rze,
 skonow nyemloscywa, lat wny
 nat cy mayat koflascyck, albo po
 naty thory scyie, albo thory koflascyck
 nyemow koflascyck, albo thory koflascyck
 lamy koflascyck, albo nyemow koflascyck
 dzye koflascyck, albo koflascyck albo
 gwalthem wnyje thory albo wnyje
 koflascyck, albo wnyje koflascyck ro.
 koflascyck a koflascyck koflascyck; koflascyck
 goly koflascyck koflascyck; albo gwalth vey,
 ny y koflascyck koflascyck albo ma koflascyck,
 ma koflascyck koflascyck, albo koflascyck
 albo nyemow koflascyck gwalth vey albo
 koflascyck koflascyck koflascyck.

O koflascyck, koflascyck dan wnyat koflascyck.

Usthanjanyj thet, acz nyestawo
damschij wyinat uodulwije przed
noss by ty formans albo przed
naszego stharostha, a thego tho nyest.
czyano by prajpiscrycz do ocrjstcyenij
swy nyewymoscy przed nass albo przed
naszego stharostha, a then tho dija
(138)

thego nyeprozyschrenya zabychal by
z cyenije, przedho aby zhyrenije albo zje.
chanije thady yem na promothat nyeo
brovono, usthanjany, aby then, dym
bysmij myj albo stharostha nassch thado
vrynyl, thedy mo formjathcyz na
nass albo na naszego stharostha przed
bystofem formanskyem albo thet przed
probochrem, yresny yego, albo nassch
stharostha do ocrjstcyenij nyechrychij,
my prajpiscrycz. Stharostha thet the
mo albo thadyem zhygajny more stacz
myr, vpevnywchy ty za schesce nye
stoyel pudlio stharego usthanjany, a
wthem tho chasce schesckij nyedryel
then tho stharostha przed namy albo
nasschmy namyasthly albo przed nasche.
my wojewodamy sprawiedlywoscy na
yem schodacz. Acz by ty thego nyemagl
nyest, ty by mo dano stajen ysthy do ocrj.
stcyenij, thedy stharostha then ysthy
albo wojewoda thego zhyga na gley.
thowack swat moczaf y przerwieset ac na
granyce z cyenije. Bthory tho zhyeg
wroce od swego wysocyja sdrachjethwa
albo zcyenije na granycach bapdrax do
lyesthwa albo cyenjanom schodcy nye.

XLV. (139).

ma cyenije, aby kona wthem socze sfo
kojem wzynnyenij yego nyeprozschona
ma nyeschlacz; a gdy then socz myny, acz
then zhyeg wrocy albo wrocy zcyenija
nom schodcy cyenij, za tho swy cyenije.

sthoracyj. A tlecj puz byj yasth, mýjednecý
smýeracyj ka tlo myema cyjofpuzer, alye yaf.
thý ma bycz pami albo naschym sthoracyam
posthoracyon, a ij ka tlo fuzer nas kaptat
wynat myema bycz davan, alye yemw ma
bycz stan stadt na sprawyemze. tlecj by by
myecherzaj sthace do stadt, alye dryydez
sye po sthoram, kymyjanom schodacyj bat.
drye cygnyl, tlecj yego gredý ij myastha
ij wýj nam majot bycz posthoracyonij a
gýnsche gýmyemze posthoracyonij mýedryj
blamij ij mýedryj rycecyz mýechemij ma
bycz ma polý rodracyjono. tlecj by by byt
yasth fuzer mýsthoracyonij mýechego a nam
wýstan baprye, tlecj tlecj ma bycz ma ma
tlecj baprye, tlecj fuzeracyj tlecj
yasth tlecj, cyo gý gýmye a nam wýj
dor, mýjednecý kýmýwacyj myemajot cygnýe.
any mýeporyjacyj thacyemcy albo jant.
ncy mýacowacyj pod mýechat mýlacyj.
Alye kona tlecj yasth tlecj mýemw wýj.
mýe ma mýeschacyj albo pýedacyj fuzer fuzer.
(140).

stacyj. *O zbyeglem smýeracyj. Vsthoracyj.*

stacyjacyj, acz by tlo od nas
albo naschych posthoracyj smýeracyj
wnocyj zbyeracyj rodracyjny, tlecj
thý mýeracyj, sthoracyj posthoracyj wýmcy do
moch, pami dryedryjcyj thý wýchýsthoracyj
sthoracyj; a pami, pod sthoracyj sye tlecj
zbyegly sthoracyj, smýeracyj se wýchýsthoracyj
mýeracyj ij mýmacyj mýeracyj fuzeracyj.
scya ma mýeracyj. A tlo tlecj, acz by
smýeracyj w pami, od sthoracyj zbyegly, mýmacyj
by mýjednecý mýmacyj fuzeracyj mýmacyj
sthoracyj tlecj tlecj pýmacyj posthoracyj pýmacyj
wýj. Pýmacyj gýj pami o mýmacyj baprye wýmacyj.
thýe a smýeracyj baprye fuzeracyj kaptat
mýedryj. Dryydez gýj by pami mýeracyj
gýmacyj cygnyl mýeracyj, tlo yest o
fracye albo o pami; gýj by byt tlo yaw
no, tlecj mýchýsthoracyj pýmacyj tlecj wýj.
mýmacyj, alye ij wýchýsthoracyj mýeracyj mýmacyj
cyj alye mýmacyj mýmacyj wýmacyj, a tlecj

from nymore gych wscypatquater. Ther gdy
liż smyccye o prawowat wyuat skafthowdow.
czyaftrany, mogat chycer od thadyego pa-
na. Alze wromye thych wjw smycc nje,
more chycer, gedno acz by dom dobrze
zbudowal iż wyradzyl a dobrze poradzyl;
XLVI. (141).

a gdy stary smycc woliat przynijaf pod sto-
nym francu, thedy yelko byat baptye wry,
wal woliat, thedy byat francu pod wypla.
czyer czynich podliż polidijego francu. Acz.
stolnye liż wyad na nymyccyem francu,
ther nymore polidie, alze wyplacry thylko
byath, yelko woliat wyual; a yechore thady
od pana nymore gych, alze nyastho nye.
bye thako bapthego poradzyl, woliat wyaw-
schy przynijaf, polidie wscypthyl wythofaw.
schy, thedy yem wolno od pana woliat.

O stafobryech gednanych ustawa.

Gdyz przed starym ksyofdem albo pod
namy byat wromyghy baptye, ten
ma byer pod yednym francu, prce-
tho chorem, aby wscypchere y wbradow-
stacy przynijaf gednany francu y skafdem
skafdem. Alze polidie wyawschy, than
ustawiany. *Capitulum.*

Gdy polidieat chych dobrej skaflo.
stace bywaiat wbradowy wjwat staf-
dynam naganijayaf, chorem aby
tho wscypchyl ksyofdem.

Harody ksyofdem na na woywat yechac.

Mieszko woliawsko iż wscyptho wobra-
ny a harnaschowanijem francu
stacy calyry. Chorem aby
(142).

Harody ksyofdem podliż mowy swej
acz nyebaptye kanyedczono do wscyply.
them dobre wscyptho a stacy byt
gotow nam. *O dobrej mowce wscyptho.*

Gdy wscyptho yedem ksyofdem, yedno fra-
no, yedna mowelha yelko acz yelko
fory theerna, ma byer thymowma.
Harody swoy stacy nam iż wscyptho.

Qodliu prama swyaltsego gesth,
 aby yeden za drugyego myecyryfyal
 xloccy, Chocemy, aby han za swat
 wyraf albo raskyemsthuo smyeczjoz nje
 raskhamyal alye hofocyelij ceko han nij,
 nyen, ma sam raskaccyck.

O raskyemsthuje y i. asmmwy.

Esthamij casktho lyed prymowrat
 do schodrye y do wbockhuw. Jone
 tho per by skho raskyil za pryma
 cyeljoz, swego fyenyapre, albo coddolnyje,
 ydy by then myecaplowyil na crass vlo
 konij, alye raskoymya kan raskaccy, tho
 dy raskoymya kan raskaccywszj, nyenra
 mygedney schodrye werynyck thenw, za do
 go rasky rany wyechace pogo swodoz trawyer
 na jolthaprat y na schodrye yego; alye ge
 sthij maly dlug, ma lyck dan, rasklad y
 chawan ai do crass, per hofdye myeljelij

XLVII (143)

dlug, thedy pympenye ma lyck danu sthij
 swyhowo raskyijmy tharto dlugo, az mydo,
 fy. *O thych, ceko na wyymat yadat, wclawo.*

Qa wyymat yadofez wyapreij njez w
 swych ryemnyach do potrebije do
 myom albo sobije, jedno podliu
 umyemnoscy a tho per by yemw nyedosta
 do nyemnye wyjakez.

O thych, ceko z woymy yadat, wclawo.

Iadofez swayny do dunn albo thez
 po swej potrebije, lyubo dxyaprat,
 tha albo ryckere albo dloxydol,
 mye pymschij o swej sthorawye mayaf
 cxyapracz alye nyemayaf nykogo drapacz.
 der by by gym nyecherjano pzoelacz, za
 tho rych nyemayaf werypracz, alye wzy,
 myelij yego sthorat dobrat wolyaf, thym lye
 fyey yemw.

Capitulum.

O stowynathcremye swego stowynathcremye.

2.
Q sthanyamy, acc by domo fwyga,
nyono slyachetshchwo albo o
slyachetshchye wotkenije, then ma
sprawnye wyszcz dwu sthowschych od ser.
cca a dwu od drugiego flyemienya spow.
lyenya a dwu od drugiego podolienya
podliu prawa.

usthaw
O powstap sjesthorziem od bratlia,
(144)

Q sthanyamij, acc by domo nje,
sthorij slyachetshchye mayatcy sey,
ny albo stjewicy umad by, the.
dy yego synowye swie syostry ka mife.
mayat wydatc, fowag qym podliu obij.
ccayn namyenywshij; a gdy by nyebij,
to synow yedno stjewicy, thedy wshyst.
dy stjewicij qymyeniye mayat fowagqnyer.
acc by braccya sthorijecna qymyeniye
cheryelij sthorzymacc, thedy fowagqnyer.
lye y xymyanye podliu swego samnye.
nya gothowymij fymyastemij ochaczo.
wawschy mayat kaplanyer. Thedy tha.
yetha braccya od onego dnyu ochaczo.
swanego gothowymij fymyastemij syo.
sthoram mayat fowad sthorijem odlozyer; acc
lyby fowad sthoram kamyetshchaly odlozyer,
thedy syostry stjewicijny namyedy mayat.
sthorzymacc. *O wotkadi nyelidyezo dliu.*

B dyp o nyelidy dliu dlija zabacanyo
nychley kaplathy bywajaf wotkar.
qymenya, tho yeth o thory albo
stthoryy stha qymyem, foweltho usta.
wymy dw thoriem kaplatham wmma.
tocy nyedcyd, tho yeth na fymy rod.
schetec, na drugi ⁽⁵⁾ a na thorecyer other
schetec, a na sthathetecny schetec a na

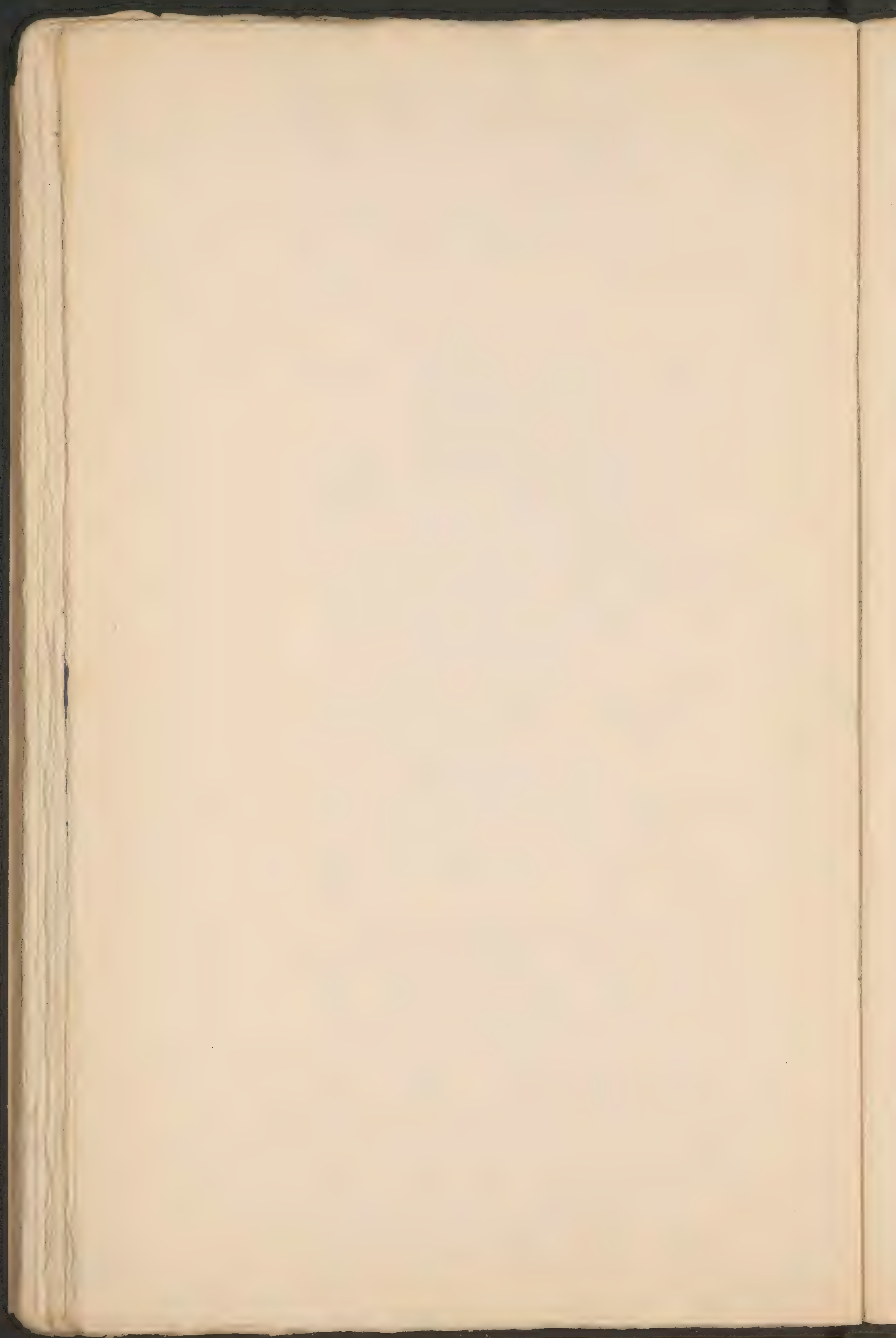
XI. VIII (145)

them ma bycz edon. acc by by stho od the.
go radow kamylhego byl w cudnych eye.
myach a fymyem byl by fowaw, chere.

my, aby" qy thex na them pawylhem. ro"
 vto rdano; set ly by myethat, scapleya ma
 qy rdacr. Twz abhathutha drolomana.
 Napte. Boge cresce a chwala dana.

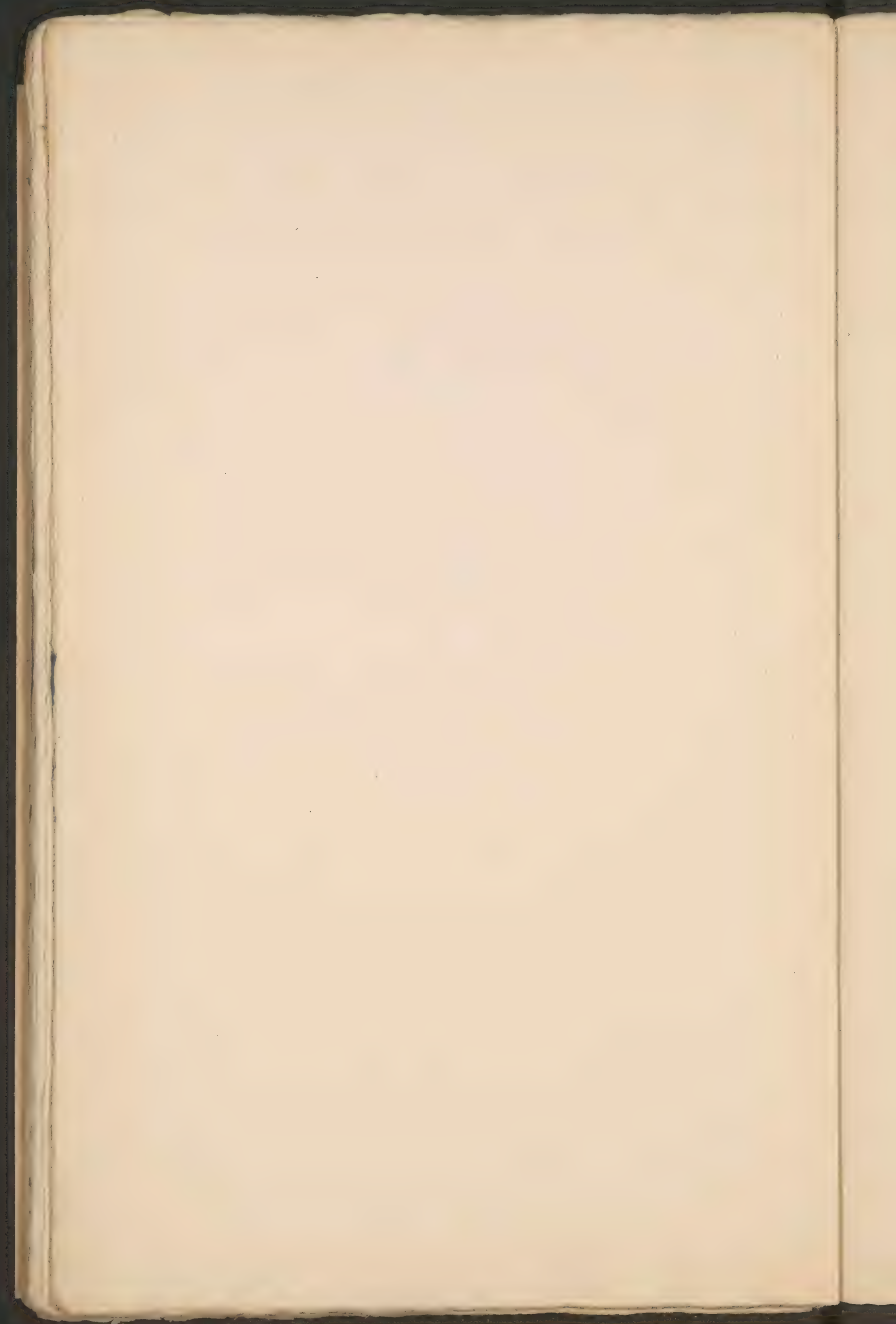
A° 1368

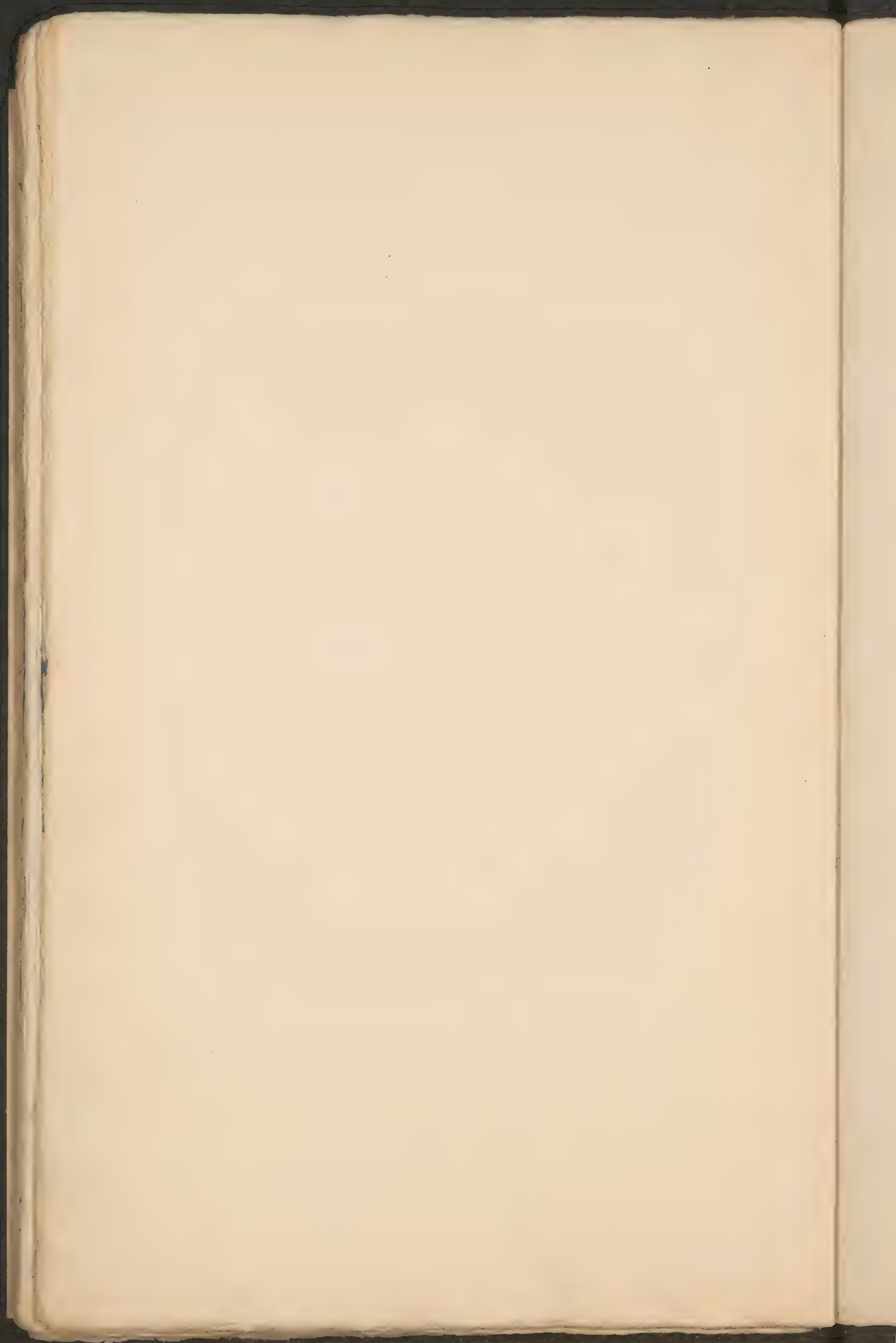

K. 56 -
24.8.1852.
A.J.

